Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917 on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President A. S. Burleson. POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America.
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 40 So. Boston, Mass., Spalio (October) 4 d., 1923 m. Metai X

Vokietija Sukilo

Vokietija Sulaužo Sukilimą

BERLYNAS, spalio 1 d. Nacionalistai Kuestrin'e buvo padarę revoliucijinį sukilimą, bet valdžia jį tuo užslopino ir jau nereikia tų kareivių, kurių buvo šauktasi. Reichswehr'o kareiviai įėjo į miestą, apsupo sukilėlius arsenale ir suareštavo kelis jų vadus.

Vokietijoje kilo bruzdėjimai dėlto, kad valdžia pasidavė prancuzams Ruhr'e. D-ras Gessler paskirtas militaris diktatorius. Jis pareiškė, kad nedvejodamas šaus, kur tik to prireiks, ir jo tie įsakymai tikrai buvo išpildyti, kada buvo pasikėsinimas paleisti suimtinius iš Kuestrin'o citadelės.

MUNICH, spalio 1 d. Čia, kaip ir visoje Bavarijoje pasidarė ramu. Bavarijos militaris diktatorius Dr. von Kahr išleido uždraudimą streikuoti ir paskyrė bausmes tiems, kurie trukdytų viešus darbus, papildytų sabotažą, kalbintų prie streiko ar koitų terorą — už šiuos dalykus mirties bausmė.

Karaliaus Duktė Serga

TURIN, spalio 1 d. Kunigaikščiutė Giovanna, antroji Italijos karaliaus duktė, atkrito į ligą. Ji buvo apsirgus tifum ir pradėjo sveikti, bet staiga atkrito, ir prisidėjo naujos ligos—peritonitis ir pavojingos žarnų kraujagožos.

Lietuvių Įvažiavo 1,084

Valdžios išduotos atskaitos parodo, kad iki šių metų rugsėjo 5 d. lietuvių įvažiavo į Ameriką 1,084. Lietuvos metinė kvota yra 2,629. Iki Naujų Metų pabaigos da gali buti įleista nuo rugs. 5 d. 1,393.

Traukinys Įkrito į Upę

CASPER, Wyo., rugs. 28 d. Pereitą naktį geležinkelio Chicago, Burlington and Quincy traukynys No. 30 įkrito į upelį Cole, 14 mylių nuo čionai. Apskaitoma, kad yra tarpe 40 ir 70 užmuštų. Upelis Cole paprastai esti sausas, bet šiuo laiku jis buvo patvinęs nuo lietų, paplovė tiltą, kurs sulinko — ta buvo įvykii priežastis.

Rado Nuodus

NEW YORK, spalio 1 d. Kiek laiko atgal mirė Mrs. Gartie Emily Gorman Welb, palikdama savo vyrui milijonus turto. Ją gydęs daktaras pradėjo nužiurėti, kad ji yra užnuodyta ir toliai neišdavė mirties paliudyjimo, kol nebuvo padaryti žygiai, kad ją išrevidavojus. Tyrinėjant rasta jos viduriuose nuodų. Tad prokuroras Arthur Rowland ir koroneras Edward Fitzgerald pradėjo šiandie stropų tyrinėjimą White Plains'e, pirmiausia paimdami ilgam klausinėjimui Charles Webb'ą, mirusiosios vyrą ir dvi slauges, kurios ligino mirusiąją moterį.

Vaikai Šovė į Mokytoją

WORCESTER, Mass., spalio 1 d. Du mokiniai, Edmund Caskey irWilliam Hokski, abudu 17 metų, suareštuoti ir kaltinami, kad užsipuolė su noru užmušti Miss Anna M. Lee, mokytoją Cambridge gatvės mokyklos. Abu prisipažino, kad stengėsi nušauti panelę Lee ir pavogti pinigus. Jiedu taipgi prisipažino, kad apie šešios sąvaitės pirmiau įsilaužė į Fagen Brolių krautuvę ir su iš ten pasiimtu revolveriu dabar šovė į mokytoją.

Trijose Valstijose Pasnigo

MARLBORO, Mass., spalio 1 d. Čia šiandie pasirodė pirmas sniegas, ir tą pačią dieną vietos anglies pardavėjai paskelbė kad pabrangina anglį $1.75 ant tono.

GARDINER, Me., spalio 1 d. Čia šiandie pirmu kartu šį rudenį snigo kelias minutas.

WATERLOO, N. Y., spalio 1 d. Pereitą naktį čia pasirodė pirmas šio sezono sniegas, kurs tuo sutirpo, kaip tik palytėjo žemę.

Amerikos Darbo Fedracijos Konvencija

PORTLAND, Ore. American Federation of Labor spalio 1 d. pradėjo metinę konvenciją, kurią atidarydamas prez. Samuel Gompers pasakė patrijotingą kalbą, pareiškdamas, kad Amerikos darbininkai yra ištikimi šiai šaliai. Gompers beveik nuo neatmenamų laikų yra A. D. Federacijos pirmininkas. Paskutiniais laikais yra daug neužsiganėdinimo iš jo ir pavojus jam, kad jo vieton gali išrinkti kitą prezidentą, tam, gal but, jis ir sako demagogišką atidarymo kalbą.

Pastojimas Philadelphijoj

PHILADELPHIA, Pa., spalio 1 d. Šeši banditai, iš kurių penki turėjo maskas, pastojo du Sixth National Banko pasiuntinius ir grumodami šautuvais, atėmė iš jų $3700 pinigais ir čekių. Plėšikai turėjo automobilių ir lengvai pabėgo. Kelios minutos prieš užpuolimą banko pasiuntiniai spėjo atiduoti $12,000 algų pinigų tulai kepyklai.

Melsis Prašant Taikos

WASHINGTON, D. C. "National Council of Catholic Women" turi čion metinę konvenciją. Konvencijos perdėtinė Mrs. Michael Gavin pareiškė, kad vyskupų taryba delegavo šias moteris įvesti sąvaitės maldas, nuo spalio 24 d. iki lapkričio 1d., kad išprašyti Dievo taikos.

Vyskupas Juozas Schrembs, organizacijos dvasiškas vadovas, smarkiai išpeikė gimimo kontrolę. Jis taipgi pareiškė, jog valdžia bereikalo mėto milijonus dolerių, norėdama sulaikyti gėrimą, nes tai esąs nesulaikomas dalykas.

Iš šio matyti, kad ir musų dienose yra žmonių, kurie kaltina Dievą už žmonių muštynes. Kitas dalykas aiškus, kad protestonų kunigai visur stoja prieš girtuokliavimą, gi katalikų kunigai daugelyje atvėjų netiesioginių, kartais net ir tiesioginiu, lyg ir pateisina svaigalų gėrimą.

Pavogė Deimantų už $100,000

NEWARK, N. J. Policija po visą New Jersey jieško dviejų plėšikų, kurie pagriebė deimantų už $100,000 ir pabėgo. Plėšimas įvyko priemenioje banko. Kad Henry Hirschberg, New Yorko deimantų prekėjas, ir jo pagelbininkas, Walter Beal, banko prieangyje prasitraukė į šoną kad praleisti du dideliu vyru, tiedu užsipuolė ant jų ir, atėmę deimantus, pabėgo. Trįs nužiurėti Newark'e yra suimti ir policija visoj valstijoje tyrinėja.

Naujas Amerikai Atstovas Jau Paskirtas

WASHINGTON, D. C., rugs. 27 d. (L. I. B.). Nauju Lietuvos Atstovu Amerikoje, Charge d' affaires titulu, paskirtas p. K. Bizauskas, buvęs Valstybės Tarybos narys, Švietimo Reikalų Ministeris, Lietuvos Atstovas prie Vatikano Romoje. Reikalingi su paskyrimu formalumai jau atlikti ir tikimasi, jog naujas atstovas, likvidavęs savo reikalus prie Vatikano, galės iškeliauti Amerikon po kelių sąvaičių.

Atstovo Hill Bandymai

WASHINGTON, D. C. Prie republikonų atstovo iš Maryland prikibo prohibicijos agentai. Hill įsitaisė "laboratorijos eksperimentams" dirbtuvę spausti vaisių skystimus ir daryti siderį. Valdžios analiza parodė, kad Hill'o cideriai turi 12 nuoš. alkoholio. Prohibicijos valdininkai sako, kad įstatai leidžia spausti vaisių skystimus, bet tie skystimai negali turėti daugiau kaip ½ nuošimčio alkoholio, tad ir su kongresmanu Hill "teisės eisią savu keliu," t. y. jis busiąs patrauktas atsakomybėn.

Butlegerių Apdraudimas

SPRINGFIELD, spalio 1 d. Springfield Ministers' Association mitinge turėjo prakalbą W. M. Forgrave, priešingos saliunams sąjungos agentas, kuris pareiškė, kad tam tikros apdraudimo kompanijos priima apdraudimus nuo butlegerių (t. y. slaptų degtinės pardavinėtojų). Sako jis, kad butlegeriai visai nebijo, jei jiems pagautiems teismas uždeda tik piniginę bausmę, nes tokias bausmes už juos užmoka apdraudimo kompanijos. Esą, butinai reikia pagautiems butlegeriams paskirti kalėjimo bausmes, tai tik tada jie šiek-tiek prisidingės. Jis pasigėrėjo tuo, kad pas teisdarius ištikrųjų atsiranda palinkimas skirti kalėjimą. Kunigužių susivažiavimas vienbalsiai perleido rezoliuciją, kad teisdariai verčiau paskirtų kalėjimo, o ne pinigų bausmę sugautiems butlegeriams.

Harding'o Stampos Išbaigtos

WASHINGTON, D. C. Paminėjimui Harding'o paštas buvo išleidęs 300,000,000 gedulingų krasos ženklelių su Harding'o paveikslu. Kadangi visi tie ženkleliai jau parduoti, tad pašto perdėtinis New spalio 1 d. išleido paliepimą atspaudinti kitus 300,000,000 2-cenčių ženklelių su Harding'o paveikslu.

Tautų Lyga Šelps Grekus

GENEVA, spalio 1 d. Tautų Lyga sumanė pagelbėti beveik milijonui grekų, kurie buvo išstumti iš vietų Grekijos su Turkija karės. Sumanyta paskolinti nuo 3 iki 6 milijonų svarų sterlingų. Skolą pasiims Grekija, gi Tautų Lyga pagelbės. Anglijos Bankas pasižada paskolinti milijoną. Grekijos valdžia žada duoti 500,000 hektarų žemės, gal buti Makedonijoje. Nuošimčius gvarantuos Grekija ir randos nuo žemės. To viso sumanymo įvykdinimą Tautų Lyga paveda amerikiečiui Henry Morgenthau, kurs seniau buvo Amerikos ambasadorius Turkijoje.

Žemė Keičiasi

WASHINGTON, D. C. Dr. Bailey Willis, geologijos profesorius-emeritas prie Leland Stanford universiteto, pareiškė nuomonę, kad Andų kalnai yra pamažu stumiami į rytus ir Kalifornijos pakraščių kalnai yra spaudžiami į šiaurę. Jo nuomone, esąs galimas daiktas, kad ir Japonijos rytinė dalis slenka į vakarus. Dr. Willis dabar sugrįžo iš Pietų Amerikos, kur jį Carnegie'o Institutas buvo išsiuntęs tyrinėti žemės drebėjimą, kurs metai atgal supurtė Čili.

Žemės paviršio pasikeitimai, jis sako, paeina nuo nesulaikomo spaudimo, iš žemės vidaus, apačioje "Pacifico gelmių," kas išaiškina įvykusias nelaimes Japonijoje.

Jo nuomone ir Čili, ir Japonijos katastrofos paėjo iš geologinių pasikeitimų ir daug panašių įvkių esą galima laukti ateinančiose gentkartėse.

Mokslinčiai seniai žinoję, kad Kalifornijos kalnai keliauja į žiemius, bet tik Čili žemės drebėjimas prirodė, kad Andai nuolat traukiasi į rytus, vis tolyn nuo jurių. Kalifornijoje net esą galima paviršutiniai apskaitliuoti, su kokiu greitumu vakarų pakrantė traukiasi į rytus.

Prieš Gubernatorių

Oklahomoje Rinkimai 72 Pavietuose

OKLAHOMA, spalio 2 d. Čia šiandie eina negirdėti Amerikoje rinkimai. Valstijos gubernatorius J. C. Walton, paskelbęs karę slaptai draugijai Ku Klux Klan, uždraudė rinkimus, pirma įsakęs kareiviams šauti, jei legisliatura mėgįs rinkties užpereitą trečiadienį. Išgauta nuo teisdario "injunction" prieš tokį uždraudimą, ir šiądien eina rinkimai 72-juose pavietuose, nepaisant gubernatoriaus uždraudimo. Tik penkiuose iš 77 pavietų nebus rinkimų. Balsavimai išspręs, ar Legislatura gali pati sušaukti savo susirinkimus, ar juos tik gubernatorius gali sušaukti. Gubernatoriui priešinasi Valstijos Viršiausias Teismas, Attorney General Departamentas ir Valstijos Rinkimų Taryba. Šie yra tos nuomonės, kad sykį paskelbtų rinkimų jokis žmogus negali sulaikyti.

Milijonieriaus Ward Sunus Išteisintas

NEW YORK. Milijonieriaus duonkepio Ward'o sunus, kaltinamas už užmušimą jureivio, prisaikintųjų teismo atrastas nekaltas. Prokuroras sako, kad Ward'o teisimas atsiėjo $30,000 arba $10,000 mažiau nė kaip pernai, kada Ward'as nestojo teisman. Westminister pavieto supervizoriai praneša, kad įžanginiai tyrinėjimai žmogžudystėje kurioj Ward'as buvo kaltinamas, pavietui atsiėjo $15,000, pats gi teismas atsiėjo apie tiek pat. Valstija užmokės dadėčkinius $15,000.

Neįsileidžia Naujosios Anglijos Medžių

New York'o valstija paskelbė uždraudimą vežti Kalėdų medelius iš Naujosios Anglijos, kad neužkrėsti vietos medelius kirminais, ėdančius Naujosios Anglijos medžius. Pirmiau valia buvo įvežti medžius iš tų vietų, kur kirminai nebuvo pasiplatinę. Rugs. 28 d. New Jersey valstija išleido uždraudimą, bet iki šiol tas uždraudimas nepaskelbtas, tad nežinia, ar visos N. A. medžiai užginti, ar tik iš tų vietų, kurios yra užkrėstos.

Daugiau Girtuokliavimo

SPRINGFIELD. Prohibicijos valdininko B. T. Smythe rekordai distrikto korte parodo, kad Springfield'e šiandie yra daugiau girtuokliavimo, nė kaip prieš uždraudimą. Raugsėjo mėnesyje, kaipo jo rekordai rodo, daugiau buvo areštavimų už girtuokliavimą, nė kaip kokį nebuk kitą mėnesį, kiek tik teismo rekordai siekia. Šį mėnesį buvo suareštuota 252 girtuokliai vyrai ir apie tuzinas moterų, tokiu budu viso už girtuokliavimą per mėnesį suareštuota 264.

Kitų valdininkų rekordai taipgi parodo, kad areštavimai už girtuoklystę didinasi, ir kad šių metų devyniuose prabėgusiuose mėnesiuose viso suareštuota 1472, arba beveik tiek, per 1922 m. visus dvyliką mėnesių, kada viso buvo 1499 areštavimai. Jei, sako, visi girti, rasti gatvėse, butų suareštuojami, tai nebutų vietos kalėjimuose sutalpinti juos.

Apvogė Laivą

NEW YORK, spalių 1 d. Patyla priplaukę luotelyje prie tavorinio laivo "Bridgetown," apsiginklavę plėšikai surišo jureivius, acetileno liepsna pradegino geležinę šėpą ir pasiėmę aukso ir platinos brusų vertės $11,000. Plėšikai įlipo į laivą, kad jis buvo prieplaukoje, pagriebė vieną po kito 11 jureivių ir 1 akčyžės viršininką ir pasiėmę lobį prasišalino palikdami jureivius surištus. Tik už kiek laiko pasisekė vienam jureiviui pasiliuosuoti iš virvių, ir tada pakelta triukšmas.

60 Pabėgo iš Kalėjimo

DUESSELDORF, spalio 1 d. 60 kriminalių kalinių apgalėjo kalėjimo sargus ir pabėgo po to, kad mieste buvo apmalšintos riaušės. Vieni jų vėliau buvo nušauti ar sužeisti, kiti milicijos sugauti ir atgabenti atgal į kalėjimą, bet didžiumai pasisekė išsislapstyti. Kalėjimas, iš kurio jie pabėgo, yra tas pats, kuriame susodinti Kruppo valdininkai; jį daboja vokiečiai ir prancuzai.

1 Užmuštas, 14 Sužeistų

PROVIDENCE, R. I., rugs. 30 d. Vienas ant vietos užmuštas ir 14 sužeista, kad automobilinis trokas apsivertė besisukdamas ant gatvės kampo. Visi yra italai, grįžtantieji iš atlaidų. Vežėjas suareštuotas ir negaudamas kaucijos sėdi kalėjime.

KIETOJI ANGLIS NORMALIAI KASAMA.

WASHINGTON, D. C., rugs. 30 d. Vidurinių dalykų departamentas praneša, kad kietosios anglies produkcija siekė normalę ligmalą. Sulaikymas darbo tęsėsi 4 sąvaites ir sumažino anglies iškasimą ant 4,500,000 tonų. Prabėgusios sąvaitės anglies iškasimas spėjamas tarp 1,800,000 ir 1,900,000 tonų. Pastarasias tris sąvaites tovienio mažėjo atvežimas minkštosios anglies į Naująją Angliją. Pereitą sąvaitę atėjo minkštosios anglies 3940 karų, kietosios 215 karai, kad pirmesnę sąvaitę minkštosios atėjo 4036 karai, kietosios 388.

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 7 kp., So. Boston, Mass.:
Valius Janušas,
Jonas Grinkevičius.
Prie 40 kp., W. Lynn, Mass.:
Jonas Vitkauskas,
Motiejus Kairevičius.
Prie 81 kp., Hudson, Mass.:
Zulonas Alizas,
Janulis B.

CONNECTICUT APSKRIČIO SUVAŽIAVIMAS.

A. L. T. S. Conn. Apskričio susivažiavimas įvyks spalio mėn. 21 d., š. m. 208 Pearl St., Hartford, Conn., Y. M. C. A. svetainėje (antros lubos). Prasidės 12 val. dieną.

Brangųs Tautiečiai! Musų susivažiavimo tikslas bus aptarti Sandaros organizacijos reikalus. Todėl visos kuopos išrinkit atatinkamus žmones ir aprupinkite įgaliavimais, kad galėtų svarstyti musų organizacijos bėgančiuosius reikalus ir užduoti sau žiemos metui veikimo darbą. Be to priimti nuveiktuosius linksmiuosius prabėgtos vasaros darbų raportus, sustiprinti i r pakelti organizacijos narių upą ir pasišventimą tolimesniam veikime, kad šią žiemą prieš Sandaros jubilėjines sukaktuves nuveiktume bent tiek, kiek nuveikta mus Conn. Apskričio 1919-1920 m. Jei butų visi apskričiai kartu taip veikę, kaip musų apskritys iki šiolei, seniai butume nebeturėję ir morgičių.

Tolesniam laike bus paskelbta, kiek Conn. Apskritys iš savo veikimo yra davęs aukų Sandaros Centrui. Tegul kiti tiek skiria likusio pelno nuo surengtų išvažiavimų Centro labui.

Todėl, brangųs Connecticut Sandariečiai! Stokime darban ir visos 9 kuopos, ar stiprios, ar silpnos, atsiųskim atstovus į šį susivažiavimą, o nuveiksime ateityje visus musų priešus, kurie nori mums kliudyti musų veikime. **F. J. Vilkas.**
548 High St.,
Union City, Conn.

PITTSBURGH, PA.

36-os kuopos maskinis balius.

A. L. T. Sandaros 36-tos kuopos maskaradų balius pavyko labai gerai. Diena pasitaikė graži Nors šilta, bet žmonių buvo gana daug, todėl ir 36-tai kuopai pelno liko $60.00.

Apsimaskavusių buvo nelabai daug, bet kada reikėjo dovana paskirti, tai ir sunku, nes vienas už antrą gražesni. Laimė, kad pasitaikė ištoliau Sandariečių, nes buvo iš Clevelando S. M. Reikus ir North Side M. Vaidila ir vietinis Ed. Paurazas, kurie nutarė duot tiems, kurie ką atvaizdina. Pirmą dovaną, auksinį $5.00, gavo Jurgis Abraitis, kuris atvaizdino senų gadynių žmogų, kad da su kucium vaikščiojo. Antrą, skustuvą, laimėjo, Jonas Geležauskas, kuris atvaizdino bomą. 3-čią, laketą, laimėjo Rožė Jasauskaitė, kuri atvaizdino lietuvaitę. 4-tą, karolius, laimėjo Milda Virbickiutė, kuri atvaizdino Lietuvą. 5-tą, popierinį $1.00, laimėjo neseniai atvažiavus iš Lietuvos Jokubauskienės sesuo (kurios pravardės nesužinojau), kuri atvaizdino Lietuvos ubagę.

Svetainė buvo įpatingai papuošta, prie ko pasidarbavo J. Virbickas, P. Marmokas ir J. Šermukšnis. Per balių pagelbėjo Sandarietės O. Virbickienė, A. Viktoravičienė, E. Paurazienė, E. Pisackienė ir O. Skirsnienė, daug patarnaudamos 36 kuopai.

J. Virbickas.

BROOKLYN, N. Y.

Milžiniškas išvažiavimas stebėtinai puikiai pavyko.

Rugsėjo 9 d., sekmadienį, Forest Hill Parke buvo surengtas A. L. T. Sandaros pirmos kuopos išvažiavimas ir apvaikščiojimas 25 metų sukaktuvių, kaip Amerikos lietuviai atsiskyrė nuo lenkų — kitaip sakant, paminėjimas tų laikų darbuotojų, butent, patrioto pamirusio kun. Aleksandro Burbos, Dr. Šliupo ir kitų veikėjų, kurie vedė aštrią kovą prieš lenkus, ko pasekmės ir buvo, kad lietuviai nuo lenkų absoliutiškai pasiliuosavo.

Šiame išvažiavime taip gi dalyvavo ir Moterų Globos Komitetas, kuris turėjo savo skyrių. Yra sakoma: "Alkaną papenėk," štai, čia M. G. Komitetas tą ir darė: vaišino svečius su skaniais dviriekiais (Ham sanvičiais), taipgi lemonado ir šaltakošės valgė ir gėrė svečiai kiek kuris norėjo. Publikos buvo virš 500, o kad diena buvo graži, todėl ir publika buvo užsiganėdinus ir jautėsi kaip septintame danguje esą. Publikos buvo netik iš Brooklyn'o ir New Yorko, bet buvo atsilankę svečių iš Elizabeth, Newarko, Bridgeport, Conn., o taip gi aplankė šį išvažiavimą gerb. musų kompozitorius Mikas Petrauskas, kuris su d-ru Deveniu atvyko iš Waterbury, Conn., kur gerb. M. Petrauskas linksmuojasi atostogų.

Išvažiavimas prasidėjo prieš pietus ir buvo iki vėlai vakaro. Žmonių pulkai kaip tvinte pritvino į šią patogią gamtišką miesto giraitę: linksminasi, šnekučiuojasi — tartum gyvumas jų sielas žavėte žavina, tik, žmogus, žiuri ir džiaugiesi budamas tarpe savųjų.

Išvažiavimo programas prasidėjo 3:30 val. po pietų. Jį vedė Sandaros pirmos kuopos raštininkas, pil. K. A. Masaitis. Oratoriais buvo šie: kalbėjo A. B. Strimaitis paaiškindamas reikšmę Sandaros organizacijos musų politiniame gyvenime. Pasirodo, kad Sandariečiai bei Sandaros organizacija gana žymiai stiprėja ir patarė oratorius, kurie jaučiasi ir pas kuriuos dega lietuvybės meilė, dėtis prie šios vienintėlės organizacijos, kuri grynai pasišventus gina lietuvybės labą.

Antras kalbėjo "Vienybės" redaktorius J. O. Širvydas, kuris apsakė ateivių lietuvių vargus ir sąlygas 25 metai atgal, kad lietuviai buvo klaidinami lenkų iš visų pusių ir išnaudojami, ir kokias įmones lenkai vartojo. Tuomet ir pakilo musų tarpe galingi patriotai, kaip Dr. Šliupas, J. Adomaitis—Šernas ir kun. Alek. Burba. Šitų žmonių pasišventimu ir vargais liko pravesta kova, kad atskyrus lietuvius nuo lenkų.

Šiandieną mes gi matome, kad jų kova nenuėjo veltui, ir mes esame galutinai atsiskyrę nuo lenkų. Oratorius, aiškindamas privedė reikalingumą vesti toliau šitą kovą, butent, kovoti prieš lenkiškas-slaviškas liekanas kaip kalboje, taip ir pravardėse — pravardėse, butent prieš su lenkintas pravardes, kurios baigiasi su galune "wicz" ir "sky." Baigdamas prakalbą pil. J. O. Širvydas perskaitė paruoštą vardan Sandariečių kuopos rezoliuciją (kuri jau tilpo "Sandaroje.")

Kalbėtojas perdavė šitą rezoliuciją išvažiavimo vedėjui, pil. K. A. Masaičiui, kad perleistų per balsus. Rezoliucija vienbalsiai buvo priimta. Sekantis kalbėtojas buvo nuo L. M. G. Komitето — kalbėjo pil. K. Širvydienė. Ir džiaugėsi tuomi, kad šiandie lietuviai taip skaitlingai susirinko pasidžiaugti savo vaisiumi, kaip tai pasiliuosavimu nuo "proše panų" lenkų. Toliaus kalbėtoja kvietė lietuvaites stoti į bendrą bei visuomenės darbą ir darbuoties drauge prie savų brolių lietuvių. Pastaruoju laiku moterįs gana daug svarbaus darbo atlieka, nes yra gana gabių veikėjų ir apsišvietusių lietuvaičių. Čia Brooklyne gana sekmingai darbuojasi ir veikia labdarystės darbe Moterų Globos Komitetas, todėl kvietė lietuvaites stoti į jų eiles ir pagelbėti jų prakilniame darbe darbuotis dėl našlaičių Lietuvoje, ypatingai Vilniaus, kuriuos lenkai be pasigailėjimo mėto ant gatvių. Visų kalbėtojų kalbos darė gana gražų išpudį ant klausytojų, už ką jie gavo didį rankų plojimą.

Prakalboms pasibaigus, prasidėjo žaidimo programa. Pirmas programoje buvo virvės traukimas. Moterims atsisakius, buvo pakviesti 8-ni drutuoliai ir sustatyti po 4 ant galų. Pergalėjusi pusė gavo dovanas knygomis: Algebra, Kristologija, Fizika ir Wood Direktorius. Reikia pasakyti, kad šitas virvės traukimas buvo be galo žymus, nes į vieną galą virvės susitaikė gana dikti ir stori vyrai, gi antrame gale buvo vidutiniai vyrai, kur kas menkesni, nors prie storųjų buvo dar ir penktas užkabinęs petį, kad palaikius tą pusę, bet išvažiavimo vedėjas pil. Masaitis paprašė prie tvarkos ir trauktynės įvyko legalės, ir menkesnieji išlaimėjo. Antros lenktynės buvo obuolių valgymas iš visos eilės obuolių, sukabintų ant virvės, be rankų dalytėjimo, begalo juokingas, ir publiką žavintis gėmis-įvykis buvo — reiškia, po nosia obulys, o atkast negali. Išlaimėtojams buvo 3 dovanos, išlaimėjo šie: pirmą —A. Verkutis, vieniems metams Sandaros laikraštį "Sandarą"; antrą J. Anumavičius, sidabrinį paišelį; trečią — J. Ginkus knygą "Steele's Chautauqua Fiziks.' Po to viso vedėjas, pil. K. A. Masaitis, padėkavojo publikai už skaitlingą suvažiavimą ir mandagų užsilaikymą, pareiškė programą užbaigtu, pakviesdamas svečius visus susirinkti į atskirą, patogią vietą, kur bus nuimamas viso išvažiavimo paveikslas, nes yra atvykęs specialis fotografas, M. Liaukus, kuris renka Amerikos lietuvių visokių parengimų bei išvažiavimų paveikslus, pasiųsti juos į Londono atstovybę, nes iš ten yra užkviesti Amerikos lietuviai fotografai prisiųsti ko daugiausia paveikslų, kadangi yra manoma išleisti paveikslų Albumas iš amerikiečių. Tą visą pabaigus, svečiai pasirinkę sau patogias vietas susisėdo ir linksminosi tarpe savųjų bei draugų. Taipgi buvo gana gražaus jaunimo, kuris linksminosi įvairiais žaidimais. Publika buvo užsiganėdinus visais atžvilgiais. Rengimu šio išvažiavimo rupinosi Sandariečiai: K. A. Masaitis, J. Ambraziejus, J. Rugis ir pil. St. Kazemėkas. Svečių vaišinimą vedė L. M. G. K-to narės: V. Dulienė, K. Širvydienė, J. Mikolainienė ir keletas kitų. Gi iš vyrų daugiausiai darbavosi pil. F. Dulis, kuris jau kelintą kartą tame pasidarbuoja, ir jam vardan Sandaros kuopos didelė padėka. Taipgi gana daug triuso dėjo M. Mikolainiukas ir M. Širvydaitė. Prabėgs gana tulas laikas, iki brooklyniečiai pamirš šį begalo linksmą išvažiavimą. Žinomas dalykas, puikesnis išvažiavimas bus sekančią vasarą, todėl nepamirškite prisirašyti prie Sandaros pirmos kuopos. Susirinkimai įvyksta kas ketvirtas ketvergas, vakare, 803 Driggs Ave.

Žvaigždė.

PRIRENGIANT TAVO VAIKUS MOKYKLON.

Mokslo dienos jau artinasi ir tukstančiai tėvų prirengė savo vaikus lankyti mokyklą ar dar juos rengia. Galime sakyti, jog visi tėvai kreipia svarbią atydą į gerovę vaikų, kurie neužilgo pradės lankyti mokyklas. Ir todėl Suv. Valstijų Viešos Sveikatos Biuras Washingtone, mano, jog neprošalį paduoti kelis patarimus tėvams apie kaikuriuos dalykus, kurie juos užinteresuoja.

Drapanos, knygos ir kiti parankumai, kuriuos tėvai vaikams nuperka, sudaro mažą dalį prirengimų, kuriuos toks vaikas reikalauja. Svarbu tėvams kreipti atydą į vaiko sveikatą, prižiurėti ar jis prisirengęs permainyti gyvenimą, tai yra, lankyti mokyklą ir ne liuosai laiką praleisti namie. Ta permaina kartais parodo fiziškus trukumus, kuriuos tėvai pirmiaus visai nematė. Net ir šiądien yra daugelis moterų ir tėvų, kurie nesupranta, jog prastos sveikatos vaikas negali užimti savo tinkamą vietą su kitais vaikais. Prasta sveikata sulaiko vaiką arba mergaitę mokykloje. Jie gerai negali mokintis ir neužilgo pasilieka užpakalyj. Ir iš sarmatos baisiai nemėgsta eiti į mokyklą. Kartais net vaikas nežino kodėl jam nesiseka mokintis. Ir todėl nenorėdamas lanko mokyklą. Yra svarbu, jog visi tėvai pirmiausia apsipažintų su vaikų sveikata, ir duotų jiems kuogeriausią priežiurą pirm negu pradeda lankyti mokyklą. Taip darant, visas ateinantis metas bus daug lengvesnis. Nelauk pakol koks nors trukumas priverčia vaiką pasilikti užpakalyj. Geriausia nusivesti vaikus pas šeimynos gydytoją pirm negu mokykla prasideda ir tegul gydytojas juos pilnai ir tinkamai peržiuri. Turime atsimint, jog mažiausi trukumai kartais pavirsta į didesnį, kuomet vaikai jau pradėjo lankyti mokyklą, ir yra tokių atsitikimų, kur maži trukumai pasiliko su vaikais per visą jų gyvenimą ir jie tuomet negalėjo tinkamai save užsilaikyti.

Vienas iš rimčiausių priežasčių vaikų nepasisekimo mokykloje yra netinkamas regėjimas. Medikališki peržiurėjimai parodė, jog didelis procentas vaikų turi įvairias akių bėdas. Geriausia nuvesti vaiką pas akių gydytoją ir, jeigu reikalinga, pritaikyti tinkamus akinius. Daugelis motinų tik žino, jog vaikas negali gerai matyti, kuomet jis mokykloje negali atlikti savo darbą. Yra kiekvieno tėvo priedermė sužinoti apie savo vaikų akis.

Ausys yra kitas svarbus dalykas. Netinkamas girdėjimas seka įvairias užkrečiamas ligas paprastai tarp jaunų vaikų, ir kartais yra pasekmės liguotų liežuvėlių ir adenoidų. Vėl galima sužinoti prieš mokslo pradžią.

Tėvai turėtų atsargiai tėmyti kaip vaikai kvėpuoja. Per burną kvėpavimas rodo nesveiką nosies ar gerklės padėjimą. Adenoidai ir liežuvėlis gali priduoti vaikui užkrečiamas ligas ir reikalauja ypatingos priežiuros. Adenoidai ir liguotas liežuvėlis ir yra priežastys netinkamo mokinimo.

Svarbu prižiurėti vaikų dantis. Patarimai apie tinkamą maistą ir valgį dėl mokyklos vaikų nevieton, jeigu vaikas turi blogus dantis, ir dantų įvairi trukumai neprižiurėti. Daugelyj musų didžiausių miestų šiądien gydytojai atsargiai egzaminuoja viešų mokyklų vaikus pradžioje mokyklos metų. Tas butų gerai kiekvienoje šalies mokykloje. Jeigu ta mokykla, į kurią siųsi tavo vaiką, taip nedaro tai kaipo svarbiausia tėvo priedermė reikia nuvesti vaiką pas gydytoją. Kad nors vaikai to nesupranta, bet vistiek jie to reikalauja. Ir todėl yra tėvų kaltė, jeigu vaikai negali užimti savo tinkamą vietą mokykloje.

Su naujais drabužiais, naujoms knygoms ir visais kitais dalykais, pridėkite tą svarbesnę priedermę — medikališką egzaminą.

Muzikalių Veikalų Klausimu

Bostono "Gabija" ir Worcester'io "Aušrelė" buvo sutvėrę "Garsmo" organizaciją, kuri buvo pasistačius programoje spaudinti scenos veikalus, įpatingai muzikalius. Buvo tikėtasi, kad susispies visos Amerikos muzikalės draugijos ir chorai, kad "Aidas," turtingas nariais ir pinigais, galės išleisti daug muzikos veikalų, ir kad jame dalyvaujantieji chorai ir pavieniai asmens už savo mokesnius gaus pigiai ir daug naujų muzikalių veikalų. Bet šiokios "Garsmo" lukestys neišsipildė: chorai neatsiliepė, pavienių nedaug prisirašė ir visas "Garsmo" veikimas apmirė. Negirdėti, ar da "Garsmas" gyvuoja, ar jau yra kur tamsiam kampelyje mirtinai užtroškęs. Gaila butų, jei "Garsmas" išnyktų, nes darbas, kurį jis pasiėmė veikti, šiandie butinai reikalingas.

Lietuvių tauta vadinasi dainų tauta, ir be dainos ir, abelnai, be muzikos lietuvys neapsieis. Svetima muzika lietuvys nepasitenkįs, atsimindamas, kiek daug ir kokios gražios jis turi savosios. Lietuvių kompozitoriai iš tos, taip sakant, elementarės ir pamatinės lietuvių muzikos — iš žmonių dainų — išvysto didelius ir gerai apdirbtus veikalus, ir nėra abejonės, kad netrukus susidarys penktoji Vakarų muzika —lietuviška. Iki šiol yra keturių rušių muzika: itališka, prancuziška, vokiška ir maskoliška.

"Garsmo" sumanytojai nujautė, kad muzikos spaudinime pas lietuvius yra didelė spraga, kurią bandė užkišti. Gaila, kad ikl šiol šios organizacijos pastangos nepasekmingos. Jei ne "Garsmas", tai kas kitas turės tą darbą atlikti.

Kad reikalinga toje linkmėje darbuoties, jaučia tą veiklesnieji iš visų kraštų. Kiti mano veikti ir net savo sumanymus paduoda. Žemiau talpiname laišką p. Antano Staniškio, kurs gerb. kompozitoriui Mikui Petrauskui sekančiai rašo iš Shenandoah, Pa.:

Shenandoah, Sept. 25d.
Gerb. M. Petrauskui,
So. Boston, Mass.
Mielas Drauge!

Laišką Jusų gavau — ačiu. Sveikinu Jus su nauju muzikos tvariniu — "Eglė Žalčių Karalienė," tai turtai musų kulturos. Ant kiek galima spręsti, tai yra didelis veikalas. Aš mėginau galvoti ir surasti budą šio veikalo atspausdinimui, o potam ir daugiaus.

Lietuviams, o tuo labiau Amerikiečiams tas turėtų rupėti, kad toki muzikaliai ir svarbųs dalykai neturėtų buti atidėti į šalį. Šitą dalyką turime rimtai apgalvoti, ir jau šį-tą pradėti:

1) Mes turime sutverti tam tikrą kulturinę draugiją, nepaisant jos vardo, jos tikslas turėtų buti, rupintis atspaudinti tie muzikaliai veikalai, kurių perrašinėjimas užima mėnesius laiko ir statyti scenoj dėl tos priežasties kaip ir negalimi.

2) Gavimas muzikos pradžiamoksliams lietuviams irgi sunkus; toki draugija galėtų tuomi rupintis.

3) Muzikos vadovėlių kaip ir neturime.

4) Teoretinis "žurnalas" pašvęstas tam tikslui daug tame gelbėtų. Šiandie didesnė pusė šeimynų turi ką-nors iš namiškių, katras lavinasi muzikoj, tai ženklas yra, kad žmonės tą myli. Lietuviai turi ir gali pasirodyti (čia Amerikoj ačiu jusų triuso nuopelnui), kad jie čion atkeliavę iš dainų šalies, ir dainas jie myli. Kad pertoli neatsitolinus nuo klausimo, dar norėčiau kaiką priminti, kaip toki draugija butų galima sutverti. Visupirma spauda (daleisk. "Tėvynė") turėtų pranešti apie tai. Toksai susirinkimas (sutvėrimas minėtos draugijos) turėtų but New Yorke, daleiskime per Kalėdas. Nedėlioje gruodžio 23 d. turėtų buti toksai susivažiavimas, suorganizavimui tokios draugijos. Panedėlyje reiktų surengti koncertą tam tikslui, kas duotų nemažiau $500 pelno. Salė paimti didelę, kur tilptų bent 3500 žmonių, tas nesvarbu — New Yorke ar Brooklyne.

Programe galėtų dalyvauti ir delegatai (pranešant apie tai išlaiko), tas duotų įvairumo programui ir patrauktų publiką. Kalėdų dienoje pabaigti organizuoti toki draugija, ir delegatai gali keliauti namo.

Per šventes žmonės atvažiuoja iš toliau į New Yorką ir šitoki proga juos dar labiau patrauks.

Pagalvokite!

Ar jau gavote nuo X. Strumskio "Adomas ir Eva"? man jau nusibodo belaukiant.

Šiaip viską paprastai.

Labas dienas Jums ir pažįstamiems. **A. Staniškis.**

TARPTAUTIŠKAS KRASOS PINIGLAIŠKIŲ BIURAS.

Tarptautiškas krasos piniglaiškių biuras yra nauja tarnystė New Yorke. Kiekvienas krasos piniglaiškis, išduotas Suv. Valstijose dėl Europos, Afrikos, Pietų Amerikos arba į bile dalį pasaulio, su kuria dalim šita šalis veda biznį sulyg tarptautiškų piniglaiškių pagrindžių, apart Kinijos, Japonijos ir Meksikos, turi but prisiųstas į New Yorką dėl certifikavimo. Ir taipgi New Yorkas gauna visus įeinančius tarptautiškus krasos piniglaiškius dėl Suv. Valstijų nuo visų kitų šalių.

Čionai laiko visus rekordus visų krasos piniglaiškių, kurie certifikuoti, ir tie rekordai užrašyti su pagelba specialių mašinų, tos mašinos tuo pačiu laiku suskaito Suv. Valstijų ir svetimų šalių pinigus atskiromis linijomis. Vienu laiku galima dvi, tris ar keturias kopijas tų rekordų pagaminti. Atyda kreipta į piniglaiškių vertes. Suv. Valstijų pinigais ir svetimų šalių pinigais patėmyti ar vertės lygios. Adresai ir turi buti pertikrinti ir sužinota ar į tuos ofisus tie krasos piniglaiškiai bus priimti, ir abelnai imant, tuos užsakymus atsargiai peržiuri, kiekvienas darbininkas turi atlikti savo užduotį. Didžioji Britanija gauna daugiausia tų piniglaiškių, bet Italijos piniglaiškiai yra dėl didesnių sumų. Daugelis iš tų darbininkų kalba vieną arba daugiau svetimų kalbų ir gerai apsipažinę su įstatymais, kurie liečia įvairių šalių biznį. Per pereitus metus į svetimas šalis išsiųsta krasos piniglaiškių už $11,558,-557.99, kuomet iš užjurio gauta $2,070,000.48.

REDAKTORIAI TEISMAN.

"Lietuvos žinių" redaktorė p. Bortkevičienė. ir "Laisvės" redaktorius p. Šmulkštys Kauno milicijos vado traukiami atsakomybėn: pirmoji už straipsnelį "Šunytį suvalstybino," antrasis už straipsnį "Įdomus nuotikis."

CUKRAUS PRAMONĖ LIETUVOJE.

Lietuvos Ukio Banko pasėtųjų bandymams cukrinių runkelių šių metų derlius laukiamas vidutinis, o kai kur net ir labai geras. ("Trimitas")

KAIME

Svirplys.

Bobenų tiltas.

Yra šalis, kur upės teka
Liudnai tarp tiltų irstančių,
O žmonės patylomis šneka:

"Prisieis lekiot eroplanu..."

—Atostogų važiuojant, norėjau aeroplaną samdyti ir oru lėkti, bet gerokai pagalvojęs nutariau: iki Panevėžio traukiniu, o ten...

—Tai tamsta pro Panevėžį važiavai? Aha! Dabar aš suprantu kodėl ponaitis sveikas ir gyvas atvykai! — krapštydamas pypkę sakė Balčiunas.

—Reikėjo ponaičiui važiuoti šituo kraštu, — pro Pasvalį, tai butum matęs!..

Bakanas patylėjo, pažiurėjo į Balčiuno raukšlėtą veidą ir, lyg ką prisiminęs, tarė:

—Juk, tamsta, Balčiune, turbut žinai, kad Kaune yra tokia įstaiga... kad ją bala...

—Gal Sugriuvusiųjų Tiltų ir Nepervažiuojamųjų Kelių Departamentas?..

—Jeigu tik kas, tuojau ir kreipkitės, kad sutaisytų —tęsė Bakanas.

—Ee, ponaiti, jau mums ir pirštai prakiuro nuo rašymo ir liežuviai nudilo nuo prašymo! Kai niekis, tai niekis! — galvą pakratęs, ranka numojo Balčiunas:— Žiurėk, Bobenų tiltas visai jau susmuko; o dar buvo geras kai pradėjome prašyti, kad sutaisytų. Tik reikėjo grindys įdėti ir tiltas butų buvęs kaip naujas! — Kreipiamės į valsčiaus valdybą; sako, ne musų dalykas, važiuokite į apskritį. Apskrityj irgi tas pats. Koks tai ponelis pažiurėjo, pavartė musų prašymą ir, rukydamas didelį cigarą, atsakė: "Bobenų tiltas eina per plukdomąją upę ir mums nepriguli; kreipkitės į Kauną!" O Kaune jau antri metai bent keli prašymai guli. Per tą laiką tiltas visai sugvero; dabar net baisu juom ir važiuoti. Aną dien kieno tai arklys koją nusilaužė, neperseniai Gavėnui beveik tas pats butų nutikęs... Važiuotum žmogus vandeniu, bet krantai labai statūs — negalima.

—Gal kartais, kai tas paštas toks išputėjęs, jusų prašymas Kauno nepasiekė? — paklausė Bakanas.

—Ne, ponaiti, kur tau nepasieks — pasiekė. Pernai rudenį koks tai barzdotas ilgais usais ponas buvo atvažiavęs ir sakė, kad esąs iš Kauno nuo valdžios siųstas musų tilto pažiurėti. Bet perėjo tiltą porą rozų nuo vieno galo iki kito, užsirašė kažką į knygutę ir, išgėręs pas Vejelį tris viedrus alaus, išvažiavo. Sakė, greit vėl atvažiuosiąs, bet tiek jį ir tematėme.

—Hm!.. Čia reikia ką nors daryti — spausdamas batuko galu riebų purvyną, kalbėjo Bakanas. —Patys taisykite, kvieskitės kaimynus talkon...

—Ponaiti, koks tamsta navatnas žmogus! Seniai jau butume sutaisę; juk tik grindis reikėjo sudėti. Bet... valdžia žadėjo... Pats ilgausis ponas sakė, kad tiltas bus sutaisytas. Mes laukėmė, rašėmė prašymus, maldavome, kad paskubėtų: juk netikėjome, kad valdžia savo pažadų neišpildys... Dabar matome, kad apgavo, bet... jau pervėlu... Mes tiltą išnaujo pastatyti nepajiegiame. Dievo valia...

—Nu kas ten! Sumesite meisteriui po desėtką litų, rąstus patys atvešite, darbininkai irgi savi —šypsodamos įrodinėjo Bakanas.

—Matyt, ponaitis štukavoji iš musų vargingo gyvenimo — pasiremdamas į tvorą, kalbėjo Balčiunas. — Padėkime, aš valdau 20 dešimtinių. Ponaitis manai, kad aš Dievaži kai gyvenu. O ištikrųjų aš vargiai sau duonos kąsnelį užsidirbu. Atiduok valdžiai, atiduok savivaldybei, atiduok bažnyčiai, mokyklai, seniunui, dar bernui, mergai, piemeniui algas apmokėk; žiurėk, tau beliko vos keli pureliai. Iš tų dar sėklai, gyvuliams palik; o juk įrankiams, druskai, geležiui irgi purelis kitas reikia prarasti. Rugių purui nelabai nori 10-12 litų mokėti, o užėjai į krautuvę, pirkai nagines arba geležgalį, duokš visą kruvą. O iš kur juos imti?.. Laimingas dar tas, kas rudenį turi atliekamą gyvulį!...

—Sunkųs, ponaiti, laikai, labai sunkųs... Vienas Dievulis žino kas bus toliau!.. O dabar tokia lietinga vasara... — giliai atsidusęs užbaigė Balčiunas.

—Sunkųs, tai sunkųs! Bet mažiau gerkite, mažiau samogono varykite ir gyvensite geriau — nenorėdamas pasiduoti kalbėjo Bakanas.

—Et, ponaiti, svieto nebepataisysi!.. — numojo ranka Balčiunas. — Skurdas mus verčia gerti. Jums, ponams, yra puikųs viešbučiai, kliubai, restoranai; jums fabrikai pagamina puikių likerių, stiprių konjakų, putojančių šampanų; jus geriate šiltai susėdę ir tariat kokius mums mokesnius uždėti, o mes... skursti-skursti, klapatinies - klapatinies žmogelis, matai, kad galo vargams nebus ir, metęs viską, užraugi purelį-kitą ir pasidarai linksminančio skystimėlio...

—Netingėkite, stengkitės, imkite pavyzdį iš kitų, prisižiurėkite į skruzdes, kaip jos savo gausingos šeimos labui per dienų dienas be paliovos darbuojasi. Atmink, Balčiunai, mano patarimą ir busi laimingas: (Čia Bakanas iškilmingai padeklamavo, mosuodamas prie pat Balčiuno nosies rankomis ir kraipydamas galvą sekančias eiles):

"Skruzdė—mažas gyvunėlis
(Dažnai žmogus jo nemato)
Triusdama kas valandėlę
Didžius rumus pasistato.

O žmogus, gyvių karalius,
Žemės viešpats ir valdonas,
Skundžiasi esąs bedalis,
Neturįs šiai dienai duonos.

Ei, žmogeli, paklausyki—
Duosiu gerą patarimą:
Metęs tinginį, nuvyki
Pasimokyt pas skruzdyną."

Paskutines keturias eilutes Bakanas deklamavo pekeltu balsu, "pavilkdamas" kaikuriuos žodžius, ir taip užguldamas Balčiuną, kad net tvora ėmė braškėti.

—Dėde, jau arkliai paėdė, gal varysim į lauką? — išėjęs ant "gonkų" riktelėjo kokia dvidešimties metų vaikinas.

—Dabar matai, ponaitis, musų gyvenimą — žiurėdamas į Bakaną atsakė Balčiunas:— Šit šiandien, atsikėliau antrą valandą ir dabar pietų nemiegojęs turiu vėl į lauką skubėti.

Bakanas atsisveikino su Balčiunu ir nuėjo namų link.

Eidamas purvina kaimo gatve, jis galvojo, kai butų gera, kad vietoj purvo butų sausi šalikeliai, lygi gatvė, išvalyti grioviai.

Šit Šepečio namai. Ant "gonkų" skutė bulves jauna moteriškė, o pašalėje keletas vaikėzų sušilę plojo iš purvo juodus virtinius.

Virš "gonkų" kabėjo nubalavusi lenta, ant kurios Bakanas išskaitė: "Užušilių pradedamoji liaudies mokykla." "Šit kas perdirbs musų kaimą!" — žiurėdamas į pilkas mokyklos sienas galvojo Bakanas. "Kuomet prievarta šitie mažiukai bus spyriami trinti mokyklos suolus, tuomet gal mes vaikščiosime sausais šaligatviais, vietoj degtinės skaitysime laikraščius; o kol priverstino visuotino mokslo nebus, mes braidžiosime purvuose, varysime samagoną ir ant tiltų laužysime arkliams kojas."

—Labą dieną, ponas Bakanas! —užgirdo beidamas pažįstamą balsą.

Prieš jį klampojo purvyne įsmegęs viduramžis rečiuotas žmogelis ir, rodydamas dantų eilę, sunkiai traukė įsmegusią purvyne klumpę.

—A, Naktinis!.. Sveikas drutas!

Naktinis ištraukė iš klumpių basenyčia įmautas kojas ir klumpes pasiėmęs į kairę, dešinę ranką ištiesė Bakanui. Pasisveikino.

—Tai kur Naktinis tokiam purve dabar braidžioji?..

—Tai, mat, taip sakant, ponaiti, služauni reikalai — atsakė Naktinis: Tai bobos susipeša, tai stuika pavaryti, tai kam nors iškadą padarė, vis prie starostos šaukiasi; kitos valdžios pas mus —kaime nėra.

—Aha, tai tamsta dabar, vadinasi esi kaimo seniunas?

—Taip, taip, ponaiti, tas pats ir busiu; tris kaimus ir dvarą valdau — trindamas purvina klumpe suniežėjusį šoną, atsakė Naktinis:— Purvas ne purvas, naktis ne naktis, niekados pakajaus tau nėra; nors persiplėšk žmogus. Valsčius tik žino prikazus tau duoti, o tu atsijuosęs procevok... Šit ir dabar, bėgu pas dešimtininką. Ne — tai pabaudą bematant uždės... kad skodą šauktų, mokesnių valdžia reikalauja...

—O kur tas "skodas" bus?

—Liepsiu pas Mažuolį varyti jo dabar kaleina. Ateik, ponaiti, pasikalbėsime; o dabar sudiev, neturiu laiko, da stuiką reikės pavaryti.

—Ateisiu, ateisiu! — atsisveikindamas kalbėjo Bakanas.

Starasta nuplaukė gatve, purvą taškydamas, o Bakanas iš lengvo, patvoriais, dairydamasis sugrįžo namo. ("L. Ž.")

(Pabaiga bus)

Aš Mėnulio Karalaitė.

P. Gaidamavičius.

Aš mėnulio karalaitė
Myliu žemę ir dausas.
Aš paguodžiu ir našlaitę—
Ukanotas jos dienas.

Aš sidabro skaisčia varsa
Tamsią naktį pabarstau,
Tam, kas skursta,
Girdi garsą, jaučia viltį,

Tam sakau:
—Gana skursti,
Vargą semti,
Laikas, laikas pailsėt!

Tik pamilki tu pasaulį;
Ramumoj gali budėt!
Kas pamilo mano dangų,
Skaisčią širdį,

Lyg žmogaus;
Kas pamilo mano dainą.
To likimas nebeskaus.
Šiauliai, 1923-IV-29.

Apie Laikraščius

"The New Pearson's," šių metų birželio mėnesio, talpina akyvą George B. Armstrongo straipsnį apie Amerikos laikraščius. Paduosime to straipsnio turinį ir kai-kurias ištraukas, nes tai yra žingeidu kiekvienam, kas tik skaito laikraščius.

Sako, kadangi žurnalus ir dienraščius atsieina parduoti kaip galint didesniam skaitytojų skaitliui, tai laikraščiai priverstinai turi buti "taip histeringi, taip skysti, taip susidomėję aktorių marškinaičiais, taip kvaili, taip vaikiški skonyje ir taip priešingi idėjoms ir nuomonėms kitokioms, kaip minios, kaip ir jų klijentai. Kadangi pelnai ateina iš juokinimo ir linksminimo minių, ir kad pasistengimas pamokinti susitinka nepergalimą prieštaravimą, tad biznio vyrai užgrobė žurnalus ir turi didelius pelnus penėdami visuomenei tą, ką ta nori ryti. Jie surado, kad visuomenė nepasotinamai čiulps papą, pagamintą palengvinti skaudamas makaulių tuštumas."

Sako, laikraščių leidėjai surado, kad pelningiausia yra spaudinti tokius dalykus, kurie linksmįs protus ne didesnius už ofiso vaiko. Surasta, kad minios nepirks informacijų ar pamokinimų, negali sužlėbčioti nė rimtesnių žinių, nė nuoseklesnių editorijalų. Dėlto laikraščiai šiandie yra tik laikraščių šmėklos ir juose stoka sumanaus redagavimo. Kad tie laikraščiai, kurie provokuoja ir skelbia sensacijas, turi milijonus skaitytojų, rimtesni turi jų labai mažai. Dėlto, sako, leidėjų nereikia perdaug kaltinti, nes jie yra tik paprasti biznieriai, besivejanti paskui dolerį. Laikraščio leidimas brangiai atsieina, spaustuvės įtaisymas paima kapitalo, tad iš laikraščio ir laukiama uždarbio. Toliaus sako:

"Kadangi neužsimoka duoti išmintingas žinias arba puslapius subrendusių nuomonių, tai leidėjai to nė nedaro. Palaikydami vardą, bet ne laikraščio tikslą, jie iš savo žurnalų padaro vien tik juokdarius didžiuose Demokratybės dievo rumuose. Jie išleidžia tik jovalą palaikiausių komedijų paveiksluose, nakties pasakaites, patarimus arklių lenktynėse ir biržų gemblinime, sutaiso besimaudančių mergų kontestus, prie to prideda juokingai beprasmes apysakaites, propagandą plonai užslėptą kaipo naujienos, judamųjų paveikslų paslaptis, skaistumo patarimus, pamokas šokių etikietos, siaurapročius pamokslus ir prie to surašą dienos įvykių pagamintą žmonių, kurie stebėtinai supranta minios protų mažumą."

Iš to viso laikraščiui pelnas. Bet tame nėra vietos tiems, kurie kariauja su ignorancija ir pasileidimu, platina teisybę, ragina pasidalinimą mintimis, stengiasi gyvenimą padaryti sveikesnį, mažina šlykštumą ir paragina grožę.

Sako: teisybė visur yra nepopuliarė, kur ją nebeužeitume. Laikraščiui neužsimoka buti nepopuliariui. Žinodamas tą, leidėjas stengiasi teisybę švelniai apeiti:

"Kur ją reikia butinai spaudinti, ją atskiedžia, peptonizuoja, apvelka cukrum. Naujienos esti "sudaktaruotos," kad jos butų praryjamos visur, jei galima, arba bent kad jomis kaip galint mažiau kas įsižeistų... Suprantama, visados galima užslėpti ir užteršti teisybę."

"Šių dienų administracijos skyrius turi daug įtakos ant redakcijos skyriaus. Pirmutinė redakcijos skyriaus užduotis buvo išreikšti savo nuomonę, sutvarkyti ir sustatyti faktus ir parodyti išvadas, parodyti svetimas nuomones ir išginčyti bėgančios valandos klausimus. Tai buvo puslapis, ant kurio mokslinčius kalbėjo į mokslinčių. Ką jis pasakydavo, ne visados visiems patikdavo. Kartais jis stipriai sukirsdavo, sukeldamas apmigusią visuomenę prie apsigyvenimo. Bet šių dienų leidėjai atrado, kad nuomonės, kaip ir teisybė, kaikur yra negeistinos. Įpatingai, jei redaktorius parodo išnaudojimą, veidmainiavimą, pozavimą ar apvilimą. Dėlto šių dienų redakcijos puslapis yra bespalvis, paviršutinis, bijąs užgauti privilegiruotuosius, bailus apkalbėjimuose, rašomas daug kalbingų samdinių, kurie gali rašyti, ką tik jie nori, jei tik nieko nepasako."

"Retkarčiais, retas senų dienų išlikimas, tvirtas vyras paima redaktoriaus sėdynę ir rašo įvedamąjį, kurs turi gyvybės kvapą, inteligentiškumo dėmes ir nesupančiuoto mentališkumo drąsą. Bet jis yra retas kaip labdaringas bankininkas. Ilgai jieškojęs gali jį surasti. Bet jo galva nerami ir jo našta sunki. Biznio administratorius ir visi laikraščio darbininkai žino, kad maža visuomenės dalelė, galinti įvertinti gerą įvedamąjį, gėrėties tvirta nuomone, kuri nėra minios nuomonė, norinti klausyti teisybės, yra neverta paisymo. Cirkuliacijos skaitlinėse tas nesiskaito. Šioje šalyj, kur doleris yra karalius, kur mėtymasis "pajais" skaitomas už inteligentišką žaislą ir toki mėtytojai yra brangiau apmokami, kaip artistai, mokslinčiai ir visuomenės patarnautojai, kas paisys apie subrendusią nuomonę?"

"Amerikos laikraštijos tyrinėtojas patėmina, kad laikraščiai yra vienodi, ar jie spaudinami Portlande, Maine, ar kitam Portlande, prie Pacifiko, ar išleisti Buffalo ar Denver, Chicagoj ar Bostone, Los Angeles ar Galveston'e, New Yorke ar New Orleans'e. Visur nusistatymai užėmė principų vietas, visur vaikymasis paskui cirkuliaciją yra pirmoje vietoje. Žurnalai pilni menkos beletristikos ir tuščių editorialų, pamokslų apie pasisekimą ir biografijų riešutų pardavėjų, kurie susikrovė milijonus — toki žurnalai skaitlingai parsiduoda kaip Pacifiko pakrantėse, taip ir viduriniuose vakaruose ar Atlantiko pakraščiuose. Jie yra dideli veidrodžiai to, ko visuomenė trokšta laikraštijos dirvoje. Šen ir ten, labai toli viens nuo kito, yra išėmimai —laikraštis, kuris išlaiko nors kelis principus nesudarkytus biznio. Bet kompeticija jam daro sunkų gyvenimą ir pavojingą kapitalo įdėjimą. Kad didžiuma leidėjų perdaug godųs pelno kad tarnauti mažai mąstančiųjų kuopelei, nes toks laikraštis arba subankrutija, arba lošia menką rolę, turi mažą cirkuliaciją ir mažai skelbimų ir yra laimingas, jei gali išsimokėti algas gale sąvaitės"

Tas pat, sako, yra su dienraščiais, kaip su mėnesiniais ar sąvaitraščiais:

"Sąvaitiniai ir mėnesiniai laikraščiai, redaguojami nemąstančioms minioms, turi milžinišKas cirkuliacijas, kupetas apgarsinimų, už kuriuos jie išrenka stebėtinas sumas. Šie laikraščiai skelbia 100 nuoš. amerikonizmą, mosuoja vėliava, plaukia viršum populiarių judėjimų, skelbia susiaurintą manymą ir gyvenimą, peni visuomenę nepasotinamu noru žiurėti per rakto skylutę į lyties paslaptis ir iliustruoja moteris įvairiuose išsiresgimo laipsniuose."

Sako, kad šioj šalyje laikraščiai, jei nori turėti pasisekimo, turi buti ant komercialės ligmalos, negali pakilti augščiau inteligentiškumo tų, kurie perka visokius beverčius kasyklų, mėsinyčių ir aliejaus šėrus.

Kas čia pasakyta apie angliškus Amerikos laikraščius, žinoma, didesnėje dalyje tinka ir lietuviškiems. Turime čion vieną laikraštį, kurs nesilaiko jokios rašybos, išreiškia nuomones tinkamas gal tik devynių metų kudikiui, vienok turintį daug skaitytojų. "Geltonieji" laikraščiai ir pas lietuvius turi daugiausia pasisekimo.

Bet kaip su Sandariečiais —ar jie nori ir savo organą turėti "geltonu," besivaikančiu paskui cirkuliaciją? Ar jie nori jį matyti turinčiu mažiau skaitytojų, bet užtai visus rimtesniuosius su savim? **A. S.**

ATGIMIMO PAMINKLAS — UNIVERSITETO RUMAI.

Atėjo laikas, musų brangiausiajam Laisvės iškariavimui ir Valstybės susikurimui paminėti, pastatyti paminklą. Darbas labai prakilnus ir reikšmingas. Sumanymas girtinas, remtinas, susidomėtinas!

Kan. J. Tumo-Vaižganto projekto principu, kad turime statyti gražiausią sventyklą, kaipo katalikas labai apsidžiaugiau, bet... tuojau pat labai nuliudau. Ir dėlko?

Lietuvoje gražių gražiausių bažnyčių yra labai daug, kurių mes sunkiai beįstengiame remontuoti (pav. gražioji, griuvančioji Telšių bažnyčia, Plungės bažnyčią ir t. p.). Taigi statant paminklą bažnyčią — tikybiniu žvilgsniu labai gražu, bet valstybiniu ir kulturiniu — neatsiekiama tikslo.

Viena — prie kan. Tumo siulomo paminklo teprisidės tik dalis Lietuvių tautos. Toksai skaldymasis ir ardymas vienybės nėra pagirtinas. Antra — mums reikia stengtis ne skaldyti musų jiegas, bet jas vienybėn kaupti. Mums reikia savo tarpe didžios vienybės ir draugiškumo; musų tikslui atsiekti reikia jiegų, pasišventimo, ištvermės, galybės, kurią tik vienybėje teišauginsim.

Mums reikia tokio paminklo, kuris visus Lietuvių Tautos sunus ir Lietuvos Valstybės piliečius jungtų ir žadintų aukštam tikslui:— pamylėti savo Valstybę, ir neužmiršti tos Valstybės dalies, kuri tebėra po žiauria svetimųjų letena; kuris kurtų musų širdyse vienybę ir meilę į visus musų Valstybės piliečius.

Mano nuomone dabar tiksliausias paminklas pastatyti butų tai Lietuvos Universitetui rumai. Universitetas ir bus paminklas, kuris visus vienybėn jungs, padės tvirtus valstybės kulturos pamatus.

Pastatę gražius universiteto rumus, kaipo tautos atgimimo paminklą, garantuosime tautai laisvę ir šviesią ateitį.

Šitas paminklas atsakys šiandienei savo pareigai visais žvilgsniais! Svarbiausia jis musų širdyse žadins vienybę, viltį ir valstybingumą. Pr. Genys.

("L. Ž.")

Prie Šaltos Sienos.

Šalta naktužė, o vėjo švilpimas!
Pavasario lytus lyja kibirais.
Kai-kur pasigirsta šunes kaukimas,
O gamta vis žaidžia su aštriais lašais.
Gatvėj nematyt nei gyvos sielos.
Languos visur tamsa, mat vėlai naktis...
Bet štai! vaikutis prie šaltos sienos
Stovi, drebėdams, ir trina akis.
Basas, nuplyšęs, sulytas, sušalęs,
Per švininį veidą rieda ašara,
Suvargęs, išalkęs, baisiai išbalęs,
O gal jį kankina ir koki liga?
Jo tėvą sulaužė mašina darbe,
Motušė augino jį vienut viena.
Dabar jo matulė jau guli kape,
Jis, namų netekęs, myluoja sieną.

Pranas Pakuršietis. Bal. 29, 1921.

Statement of the Ownership, Management, etc., Required by the Act of Congress of August 24, 1912, of Sandara, published weekly, at South Boston 27, Mass. for April 1, 1923.

State of Mass. County of Suffolk. Before me, a notary public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Charles J. Paulauskas, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Sandara and that the folowing is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the abowe caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in Section 443, Postal Laws and Regulations, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, and business manager are:

Publisher — Lithuanian National League of America, So. Boston, Mass.
Editor — Vincent J. Szliakys, South Boston 27, Mass.

Business Manager Charles J. Paulauskas, South Boston 27, Mass.

2. That the owners are: The Lithuanian National League of America.
Act. Pres.—J. W. Liutas, Brooklyn, N. Y.; Sec. Chas J. Paulauskas, So Boston 27, Mass.; Treas. Anthony Ivas, So. Boston 27, Mass.

3. That the morgagee is Charles Pratapas, South Boston 27, Mass.
(Signed) Charles J. Paulauskas, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 28-th day of Sept., 1923.

(Signed) Bernard B. Stefan.

(Seal). My commission expires Feb. 1, 1929.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA

Prenumerata turi buti apmokama
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS
Iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.
Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja	**(Amerikoje)**	**$2.50**
" "	**Kanadoje ....**	**$2.75**
" "	**(Užsieniuose) ..**	**$3.00**

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

KUN. BUČIO PAŽADAI.

Kauno žurnale "Mokykla ir Gyvenimas" skaitome sekantį rašinėlį "Buvusio Vilniaus Seime:"

Musų laikraštyje "Mokykla ir Gyvenimas" skaitome: klerikalai yra pavedę kunigui Bučiui per 15 metų paruošti musų Universitetui jezuitų profesorių. Tą skaitydamas atsiminiau dar vieną penkiolika metinį kun. Bučio pasižadėjimą 1905 m. Vilniaus Seime.

Seimui baigiantis antrą dieną buvo šnekėta apie ginklavimąsi. Didžiuma oratorių patarė žmonėms turėti kiekvienam šiokį tokį ginklą: kas gali, tegul laikosi šautuvą, kas negal, tegul bent turi pasigaminęs gerą strypą, nes revoliucijai kasdieną plečiantis, be kita ko, atsiranda vagių ir plėšikų. Nelaimėje reikią sodžiaus vyrams subėgti į kruvą ir kartu gintis.

Į tai vienas kunigas atsakė: Ginkluotis nereikia: pasakyta yra, neužmušk, tai ir neužmušk; kas kardu kariauja, tas nuo kardo žuva.

Iš kairiosios pusės pasakyta: "o kodėl jus, kunigai, nešnekėjote taip, tada, kai mes ėjom į Japonų karą, kodėl jus tada laiminote eiti kitus mušti, arba kad kiti mus užmuštų?"

Kun. Bučys, budamas prezidiumę, neiškentė ir šoko ginti savo luomą. Mes, girdi, tada negalėjome sakyti teisybės, mums už nugaros stovėjęs žandaras ir neleidęs teisybės sakyti.

Tada, inžin. Kairys, kuris taip pat buvo prezidiume, atsiliepė: "Draugai, negeras tas piemuo, kuris pamatęs vilką, pabėga ir palieka savo avis, o dar prastesnis tas, kuris pats kiša jas vilkui į gerklę. Geras piemuo galvą guldo už savo avis."

Čia kun. Bučys pasijuto dideliai įžeistas. Matėme visi, kai ėmė sukintis po estradą ir bruzdėti lyg šapalas tarboje. Basanavičius puolė jį maldyti, atsiprašinėti. Šiaip taip nusiraminęs, verkiamu balsu tarė: "Viešpats Jezus atleido savo skriaudėjams, atleidžiu ir aš." Paskum, rodydamas savo ir visų kunigų galingumą, tarė: "Mes, kunigai, pasižadame Vilniaus ir Gardino gubernijų lietuvius, šnekančius lenkiškai ir gudiškai, po penkiolikos metų priversti kalbėti lietuviškai." Ir kreipdamasis į kunigus, paklausė "Kunigai, ar pritariate? Pakelkit rankas!" Pakilo daugybė rankų. Bet dar ne galas kunigo Bučio nepasisekimams. Čia jį sutiko antras smugis: atsiranda scenoje kun. Stakelė ir, įsikarščiavęs net padusdamas, ima įrodinėti, kad versti kataliką prie bet kurios kalbos — ne kunigo darbas. Esą Kristus liepęs apsakinėti evangeliją visokiomis kalbomis, kurias tik žmonės supranta. Kun. Bučys esąs akademijos profesorius, o krikščioniško mokslo nežinąs. Kun. Bučys to neištvėrė ir dingo nuo scenos. Asmenys dalyvavę šioj tragikomedijoj, tebėra gyvi, taigi neduos meluoti. Tai buvo pirmasis kun. Bučio "po penkiolikos metų."

Antrasis "po penkiolikos metų" gal įvykti, bet tiktai "gal," o tikriau, kad neįvyks. Žiurint į praėjusius mitingus, matyti, kad musų liaudis tampa demokratais ne krikščionišku atžvilgiu. Po penkiolikos metų seimas bus kitoniškas, o Universitetas jezuitų profesorių nereikalaus.

Buvęs Vilniaus Seime."

DOLERIO VERTĖ.

Skaitant dolerių skaitlium, dabar Amerikos darbininkai gauna didesnes algas, nė kaip jie gaudavo prieš karę. Bet ar ištikrųjų šiandie darbininkų padėjimas geresnis? Abejotina. Nors prieš karę darbininkas gaudavo mažiau dolerių, bet tų laikų doleris daugiau nupirkdavo už šiandienį. Reiškia, šiandie doleris neturi tiek vertės, nes už jį tiek negali nupirkti: kiek šiandie gali nupirkti už dolerį, 1923 m. tiek galėjai nupirkti už 65c. Taigi šių dienų doleris, sulyginus su 1923 m. doleriu, yra vertas tik 65c. Paimant 1923 m. dolerio pirkimo galę už lygią doleriui, pamatysime, kad 1914 ir 1915 m. dolerio vertė buvo viršaus per dolerį, bet nuo ten pradėjo smukti ir 1920 m. doleris lyginosi tik 40c., nuo čia pradėjo kilti ir dasiekė 70c. galę, ir vėl biskelį atpigo, taip kad šiandie doleris yra 65c.

ČARNECKIO ATŠAUKIMAS.

Jau mėnesis atgal, pasiremdama privačiu pranešimu, "Sandara" paskelbė, kad p. Čarneckis yra atšauktas iš Suv. Valstijų atstovavimo ir jo vieton paskirtas p. K. Bizauskas. Lietuvos Informacijų Biuras tik dabar tą žinią praneša. Sąvaitė atgal pranešė, kad p. Čarneckis išvažiuoja Lietuvon ir, girdi, gal jau negrįšiąs, nes Lietuvos valdžia siulo jam kitą vietą. Daug pirmiau klerikalų laikraščiai pranešė, kad p. Čarneckiui yra skiriama atstovo vieta Rygoje. Kilo pas klerikalus subruzdimas, kad jų įrankis atšaukiamas iš Amerikos, ir, tarsi kokiam įžeidimui, perkeliamas į mažą Latviją. Kas žin kas toks su kemėšiniu nachališkumu "Dar-ke" pradėjo grumoti net Lietuvos klerikalų vadovams, jei p. Čarneckis nebus paliktas Amerikoje. Tie grumojimai biskelį turėjo paveikti, nes p. Čarneckis, vieton į mažą Latviją, esąs paskirtas atstovu į Angliją. Vienok nė šios žinios oficialiai netvirtinta, nors ją pranešėme mėnesis atgal.

AR TINKAMAS ČARNECKIS ANGLIJAI?

Jau, rodos, niekas neabejoja, kad p. Čarneckis buvo ko netinkamiausias atstovauti Lietuvą Amerikoje. Už jį užtarauja tik tie, kurie jį turėjo pasižaboję ir valdė savo tikslams. Kiek jis pridirbo blėdies Lietuvai, ją Amerikoje atstovaudamas, rėra reikalo kartoti — tą visi žino.

Jeigu jį nusiųsti į Angliją, ten jis patektų į kitokias aplinkybes. Amerikoje atstovui reikia taikyti Amerikos lietuvius su Lietuva ir drauge atlikti diplomatinius reikalus su Suv. Valstijoms. Anglijoje lietuvių mažai, ir jie neturi, taip sakant, visuomeninių reikalų su Lietuva —ten individualiai reikalai, taigi atstovo prietikiai su vietos lietuviais nebutų toki svarbūs, kaip Amerikoje. Bet užtai diplomatiniai reikalai daug svarbesni, nes Anglija ištikrųjų rupinasi Lietuvos politika, kad Amerikai visos Europos politika menkiau rupi, netik mažutės Lietuvos. P. Čarneckio atstovavimas klerikalų ir landžiojimas tik po klebonijas Anglijoje tiek nepakenktų Lietuvai, kiek pakenkė Amerikoje, bet jo negabumas diplomatinėje dirvoje gal daugiau pakenktų, nė kaip jam esant Amerikoje. Su diplomatoniu negalėjimu p. Čarneckis taip aiškiai pasirodė, kad negalima suprasti, dėlko Lietuvos valdžia skiria tokią svarbią vietą pasirodžiusiam negabiausiu diplomatu p. Čarneckiui. Ar pabugta kun. Kemėšio grumojimų — to Kemėšio, kurs buvo p. Čarneckio pikta dvasia, vedusi ir įvedusi į pagundą? Mažojoje Latvijoje Čarneckis butų šiek-tiek pateisinamas, nors ir ten reikia diplomato, nes prietikiai su Latvija reikalauja sutaikymo. Bet p. Čarneckis į Angliją! Jei klerikalai nori pasirodyti, kad savo klapčiukams atlygina, tai jau geriau butų padarę duodami p. Čarneckiui ambasadoriaus pensiją. Tada tik Lietuvos pinigai butų eikvojami, gi dabar, jei bus nusiųstas į Angliją, už Lietuvos pinigus bus pasamdytas Lietuvai kenkikas.

Lauksime, ką atstovaus p. K. Bizauskas, pasitikėdami, kad jam rupės visos Lietuvos reikalai.

MASTAUSKO ATOSTOGOS.

Andai L. Inf. Biuras pranešė, kad p. Mastauskui duota poros mėnesių atostogos. Kaikurie išreiškia lukestį, kad tos atostogos bus amžinos, t. y. kad porai mėnesių pasibaigus p. Mastausko patarnavimų Lietuvai nereikės daugiau. Taip turėtų buti. Bet klerikalai, pasigrobę Lietuvos valdymą, savotiškai elgiasi, tad nežinia, kaip ištikrųjų bus. Bet tikėties valia ir geriausio.

ČARNECKIO IŠLEISTUVĖS.

Rugsėjo 22 d. p. Čarneckis išvažiavo Lietuvon. Prie laivo jį palydėjo net... devynios įpatos! Rugsėjo 20 d. buvo surengtos jam išleistuvės, kuriose dalyvavo net 24! "Tėvynės" korespondentas taip tą aprašo:

"Rugsėjo 22 d., laivu "Majestic" išplaukė į Lietuvą buvęs Lietuvos Atstovybės Vašingtone reikalų vedėjas p. V. Čarneckis su savo žmona. Prieplaukoje išlydėti p. Čarneckio susirinko 9 žmonės. Septynis sudarė atstovybės ir konsulato tarnautojai ir jų žmonos ir p. Čarneckio kumas —p. Šimutis su žmona. Pašalinių žmonių visiškai nesimatė..

Tą patį galima pastebėti ir p. Čarneckio išleistuvių vakarienėje, kuri įvyko rugsėjo 20 d., Pennsylvania viešbutyj. Nors vakarienėje dalyvavo keletas žmonių ne iš klerikalų srovės, tačiau viso svečių buvo tik 24, kurių 9 sudarė irgi atstovybės ir konsulato tarnautojai ir jų žmonos. Pašalinių svečių buvo tik 15. Jau vien šitokis šaltas ir nedraugiškas New Yorko-Brooklyno lietuvių išleidimas p. Čarneckio koaiškiausiai liudija ant kiek p. Čarneckis yra nepopuliarus net tarpe klerikalų valdomos minios. Paskui jį bėgiojo tik keli klerikalų partijos lyderiai.

Aiškiai buvo galima pastebėti ir iš paties p. Čarneckio, kad jis pilnai šitokią padėtį atjautė ir visą laiką buvo labai nesmagiam upe. Taipgi ir visos vakarienės upas buvo nejaukus ir viešpatavo labai sloginanti atmosfera. Šitą pilnai jautė ir vietos klerikalų lyderiai, todėl leido kalbėti tik savo žmonėms ir tai tik antraeiliams vadukams —kalpats p. Čarneckis. Jie net nebėjo pp. Šimutis ir Mačiulis ir išdrįso leisti tart keletą žodžių naujajam Lietuvos Atstovybės reikalų vedėjui, p. Vinikui, matomai bijodami, kad jis nepasakytų teisybės ir nepastatytų klerikalų prieš nuogą faktą, kurį jie sudarė savo akyplėšrumo žygiais ir kuris dabar jiems yra taip nemalonus.

Sulyginus p. Čarneckio išleistuves su pirmutinio Lietuvos atstovo, gerb. J. Vileišio, išleistuvėmis, matome milžinišką skirtumą! Nors gerb Vileišis buvo klerikalų apšmeižtas ir nekulturingiausiu budu išniekintas, nors klerikalai jo išleistuves boikotavo, nes vakarienėje iš klerikalų nedalyvavo nė vienas asmuo, išskiriant p. Čarneckį, tačiau gerb. Vileišio išleistuvių vakarienėje dalyvavo viršaus 150 svečių. tarpe kurių buvo atstovai su dovanomis net iš Chicagos, Bostono, Philadelphijos, Waterburio, New Britaino, Wilkes Barre ir kitų lietuvių kolonijų. Taipgi prieplaukoje susirinko didžiausia minia lietuvių ir gerb. Vileišis išlydėtas su iškilmėmis, Lietuvos ir Amerikos himnus giedant. O p. Čarneckis išvažiavo niekeno nepastebėtas—kaip išvažiuoja ir visi klerikalų partijos atstovai, kurie atlanko Ameriką pasipinigavimo tikslais. Sulyg nuopelnų ir užmokestis... Iš šitų įvykių ir patys klerikalai turėtų padaryti tinkamų išvadų, kas išeitų ant sveikatos ir Lietuvos valstybei ir jiems patiems."

Neturint ką Veikti

Neturėdamas ką veikti ir šį kartą užsimaniau pasirausti-pasiknaisioti po katalikiašką-internacijonališką istoriją, ir tai ne po bile kokių protestonų sapaliojimus, bet tiesiok iš katalikiškos versmės — iš šaknų. Mat užsinorėjau dažinoti, kas tai yra "katalikiškoji Biblija," kurią visi vadina "šventu raštu" — žydų pasakos ir istorija, kurl laikui bėgant — tempore fuganti —šventraščiu pastojo — Dievo žodžiu ir amen. Kas su tuomi nesutinka, tas yra pavedamas Bukiui, kaip kad kun. Vasys pavedė Bukiui kun. Slaviną.

Biblija yra žmonių surašyta, kaip ir visi raštai ar knygos. Daugelis esate skaitę Lietuvių Pasakas, kurias surinko musų Maižiešius, Dr. Jonas Basanavičius, o išdrukavo Antanas Olševskis, Chicagoje. Tos Pasakos-istorijos gyveno lietuvių galvose-atmintyje, tas pats yra ir su lietuvių dainomis, kurių labai daug surinko kun. Juška ir išdrukavo Kazaniaus universitetas. Taip ir Biblija pradžioje gyveno tiktai pasakose, iki Maižiešius (rastas ant vandens) jas surašė į knygas, kas vėliaus, pagal žydelių gudrumą, tapo pavadinta "šventais raštais," kuriuos visi krikščionys su katalikais-internacijonalais labai pagerbia, taip, kad net ir velionis Papa XIII savo Enciklikoj "Providentissimus" parašė: "Visos knygos, kurias bažnyčia priima kaipo šventas ir kanoniškas, yra parašytos pilnai ir ištisai visose delelėse pagal diktaciją Dvasios Šventos, ir dėlto negal buti klaidingos, kaip nutarė vyskupų susirinkimai Florencijoje, Trente ir Vatikane." Taigi ir Biblija, ir Naujas Testamentas yra parašyti per įkvėpimą Dvasios šventos — proto, kas musų gadynėje kartojasi daug tankiaus, negu gadynėje rašymo Biblijos ir Naujo Testamento.

Iki išradimo spaudos 1438 Biblija ir Naujas Testamentas buvo tiktai rankomis rašytas, ir retas turtuolis galėjo juos nusipirkti. Faustas 1462 metuose atspaudino Bibliją pirmu kartu ir paleido tarpan žmonių, kas sukėlė didelio triukšmo tarpe kunigijos, kurios nuomone, žmonės nebepajiegia suprasti "šventojo rašto" ir gali paklysti nuo gero kelio — nieko nežinojimo. Vėlesnėse gadynėse tie "šventi raštai" susilaukė vis didesnio prasiplatinimo žmonių tarpe, ypatingai su pradžia Liuteranizmo 1517 metuose, taip, kad net ir Lietuvoje vyskupas Giedraitis buvo priverstas išleisti Naują Testamentą atrėmimui Liuteranizmo, nes reformatai jau buvo patraukę savo pusėn didę daugumą Lietuvos katalikų, jog Lietuvoje buvo belikę vos 7 katalikų kunigai. Biblijos katalikiškos neturime dar nė šiandien, nors Lietuvos vyskupas Skvireckas tuomi rupinasi, bet darbas eina labai pamaži, nes dirbama triplikatas — lotiniškai-lietuviškai, su katalikišlai-internacijonališku aiškinimu kiekvieno posmo, kas užima didesnę knygos pusę, ir šitokis darbas didei brangus, bene kainuos $30.00. Tokiu budu "tikroji" Biblija lietuviams bus neprieinama, ir žingeidaujanti turės naudoti liuteriškąją Bibliją, kaip iki šioliai kad darė. Tai taip musų kunigija rupinasi savo avis su avinais tvirtinti tikėjime.

Žemaičių vyskupijos Gen. Vikaras, vysk. Skvireckas patvirtino kun. Napoleoną Butkiewicz, lenką, vyskupijos direktoriumi, kursai priklauso nuo Jezuitų gen. perdėtinio P. Joseph Calat, Societatis Jesu, Toulouse, Francijoje. Ksiądz Butkiewicz nuo savęs skirs kitus direktorius jezuitizmui Lietuvoje.

O Jezau gelbėk Lietuvą nuo tų juodųjų žandarų, nes jie su Domininkonais susidėję tuojaus pradės Šventąją Inkviziciją vartoti.

Bank of England negalėjo apsergėti savo bankos nuo vieno eksperto plėšiko, kuris vis pasiimdavo po šauną sumą, nepaisant visų apsaugų, iki direktoriai susiprato ir davė jam bankoje menką darbą su gera alga, ir tuomi pigiaus išėjo.

Ar nevertėtų ir musų Kazį Pilėną nuleisti į Londoną ambasadoriautų, nes kitaip jis nenustos visko teršęs. Oi tie 80 svarų arba $368.00?

Ir nesuprantama, kam "Tėvynės" redakcija talpino Pilėno "įdomias žinias iš Lietuvos" num. 36 pat pradžioje prirašiusi šmeižtą... tai lygiai kaip "Vienybė" patalpino Bartaševičiaus korespondenciją iš Paryžiaus, norinčio užimti pan Milosz'o vietą. O jus redaktoriai...

Prasižiojus apie redaktorius, pasakykite, kas žinote, kam yra reikalingas ambasadorius ar net du — vienas Papai, kitas Musolinui — Romoje? Lietuva nuo Italijos makaronų nepirks, o Italija nuo Lietuvos irgi nieko negal pirkti, nes Lietuva savo pardavimams turi artesnių pirkikų. O gal tai studijavimui fašistų ar transportacijai atlaidų? Bet tas viskas, taip menkas tavora, ir oru pareina ir naudos jokios, o kaip brangiai tas musų ukininkui kainuoja?

Turkijoje valdžia paženklina matomoje vietoje visus kriminalistus, šmugelninkus ir pijokus.

Trys 000 arabų su šautuvais ir po 500 patronų apsiginklavę pareikalavo mokesčių reformų ant upės Jordano, Transjordanijoj (Palestinoj). Meldžionys susilaikykite nuo kelionės į Šventąją Žemę, o jei keliausite, tai pinigus palikite namieje.

Amerikos žydai nubalsavo, jogei žydas Albert Einstein yra "didžiausiu" (moksle) žydu, išradėju teorijos "Relativity," kurią studijuodamas gali išeiti iš proto. Kitas žymus žydas Louis D. Brandeis yra Suvienytų Valstijų Aukščiausio Teismo Teisėju, Washingtone. Musų lietuvių aukštai nerasi, bet jų daug rasi giliai anglių kasyklose apie Šenadorį.

Visi katalikai, gyvenanti ir apšviesčiausioje šalyje, pirmiausia turi pildyti Papos įsakymus, kas daroma ir musų Tėvynėje, Lietuvoje, kur yra nepakenčiama oligarkija-demagogija. Kas kunigas, tai gubernatorius.

Musų Lietuvoje — Kuršėnuose tai dangus su žeme susieina, ir tai šitaip: pilietis V. nuomavo nuo dvarininko B. sklypą žemės, nuo kurios dvarininkas negalėjo V. išvaryti, sulyg įstatymų. Per praeitą velykinę V-nė pasispaviedojo Kuršėnų klebonui, kad B. nori juos išvaryti iš gyvenimo, bet jie neisią ir gana. "Tai, vaikeli — svetimo turto savinimasis; jei nežadate išeiti, tai negausite išrišimo" — patarė nuodėmklausis. Ir išėjo vargšai nuo pono žemės, kaip Adomas su Jieva iš Rojaus. Tikinčiųjų kvailumas, o kunigo prasikaltimas paniekinime įstatymų.

Musų sostinėje, Vilniuje, kad lietuviai pabaigia mokslus kursų arba gimnazijos, tai lenkai tokius visus deportuoja į "Kauno Lietuvą" arba žiauriausiai sumušę sugruda į kalėjimus.

Latvijos valdžia padarė su Papu sutarimą ir pavedė vyskupui vieną dailią liuteronų Jokubo bažnyčią. Liuterionai taip įtužo ant valdžios, ir pervarė agitaciją ant referendumo nubalsuoti, ar atiduoti tą bažnyčią Papai, ar ne, ir tikimasi, kad vyskupas gaus kraustytis laukan.

Vietos žinios

OPERA.

Mes, lietuviai, praturtėjome dar vienu muzikos veikalu ir tai iki šioliai didžiausiu, tai opera "Žalčių Karalienė."

Maloniai kreipiuosi prie visų apšvietos skleidėjų ir rėmėjų šiuo reikalu: **paremt "Žalčių Karalienės" atspauzdinimą.** Buvo gadynė, kuomet žmonės žinojo tik sau pomirtinius paminklus ant kapo statyti; buvo gadynė, kuomet žmonių didžiausiu tikslu buvo kruvinus mušius matyt ir jais gėrėties; i dabar atėjo gadynė, kuomet žmonija pradeda rupinties statyt kultūros paminklus. Vienas iš tokių dabar pasirodė laiku, tai šešių aktų opera — "Žalčių Karalienė," kurią jau burys žmonių, dailės mylėtojų ir šviesos skleidėjų nusprendė atspaudint ir Kalėdoms turėt visomeninę ir visuomenei dovaną. Vieni tam veikalui aukoja ir prenumeruojasi, kiti tik prenumeruojasi. Suaukuota jau So. Bostono "Gabijos Fondan" (769 Broadway, So. Boston, Mass) į 400 dol.

"Žalčių Karalienės" knyga — opera eina prenumeratos keliu ir prenumerata knygai — 5 dol. Po atspaudinimui bus kaina 10 dol. Prenumerata priimama nuo dabar iki 15 d. gruodžio. Aukos priimamos šiam veikalui iki 1 d. gruodžio dėlto, kad tų, kurie aukuos nemažiau 1 dol., bus surašyti knygon vardai. Aukoja pavieniai asmens, kaip A. Ivaškevičius — 200 dol. Dr. M. Devenis 100 dol. N. A. Sandaros Apskritys — 25 dol. ir daug asmenų, kurie aukojo iki 1 dol. Aukotojai turės laikraštyje savo rubriką.

"Žalčių Karalienei" prenumerata 5 dol. Siųsti M. Petrauskui. 769 Broadway, So. Boston, Mass. Aukos tam veikalui siųst šiaip: "Gabijos Fondas," 769 Broadway, So. Boston, Mass.

Pati opera, "Žalčių Karalienė" yra turinio mytologiškai-fantastiško. Patoso neperdaug, kaip kad ir lietuviškame bude, bet lyrikos ir dramos užtektinai. Muzikos modeliai lietuviški, artimi dorikui, frigiškam, lydiškam, eoliškam tetrachordų sąstatui. Perijodai muzikaliai vystyti daugiau psichologiniai, negu kad architektoniniai — metriškai. Nėra aitrių recitativų, bet recitativas ir arija tai kai synchronizmas, jungiasi perdėm. Šioji opera eina lietuviuosną ne kaipo surragatas, bet tikras Lietuvos liaudies sielos atsidusimas ir pasireiškimas spinduliuotais garsais.

Neturėdamas laiko kreipties ypatiškai raštu prie visų musų gerbiamųjų laikraščių redaktorių, maloniai prašau jų padaryt, sulyg jų nuožiuros, pastabas, kurios pagreitintų spaudos darbus.

Su gilia pagarba,

Mikas Petraukas,

"Žalčių Karalienės" operos autorius-kompozitorius.

AUKOS "GABIJOS" FONDUI AUGA.

"Gabijos" fondas atspaudinti komp. Miko Petrausko operą "Žalčių Karalienė" pastebėtinai auga. Vos tik pasklido žinia, kad tas fondas susitvėrė, tuo pradėjo aukos plaukti. Petras Vaičiunas iš Brockton, Mass., atsiųsdamas pinigus, šiaip rašo:

"Šiuomi įdedu čekį ant $50.00 nuo visos šeimynos su prisidėjimu prie išleidimo operos "Žalčių Karalienė."

Opera iki Kalėdų bus atspaudinta. Aukos eina Gabijos Fondan, gi prenumerata, $5.00, reikia siųsti kompozitoriui, kaip kitur yra paskelbta. Veikalo kaina, kada jau bus atspaudintas, bus $10.00.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJOS KONCERTAS.

Bus lapkričio 4 d. So. Bostone, Lietuvių Svetainėje, 8 val. vakare. Grynas pelnas visas skiriamas vienam aukštosios mokyklos studentui, besimokinančiam Romoje, Italijoje. Tas moksleivis — žinomo musų vieno mirusio rašėjo sunus.

Maloniai prašomi visi, kurie nori pagreitint užaugimą didesnio šviesuomenės kekiro, atsilankyti koncertan.

Šiame koncerte dalyvaus, apart vietinių, Putvinskaitės, Bačiulio, Navadausko ir kitų, da ir jaunas smuikininkas Jonas Prusalaitis iš Waterburio

Kviečia **L. M. Konservatorija.**

P. Kairiunas.

Vilnius ir Elzasas su Lotaringija

Vakarų Europoje yra toks paprotys, kad ten kiekvienai kalbai kurią tik pasako valstybės politikas, visuomenės veikėjas ar šiaip jau žinomas žmogus, — teikiama didelės svarbos. Ir todėl ten jie, norėdami savo nuomonę tuo ar kitu reikalu išreikšti, susiranda progos ir tada dėl jos, tos progos, kalbėdami paliečia rupimus klausimus. Čia tokiomis progomis gali buti parlamentas, rautas, susirinkimas, paminklo, parodos atidarymas irtt. Tokių kalbų atbalsiai atsilie pia visoje visuomenėje, o jeigu buvo paliestas kitų valstybių gyvenimas, jeigu buvo kalbama apie jų reikalus, tai taip pat ir čia jų atbalsiai randa dirvos. Tada tokios kalbos esti svarstomos ir daromos atatinkamos išvados, o po išvadų eina šiokie ar tokie žygiai.

Kas yra Poincare, skaitančiajai lietuvių visuomenei, rodos, žinoma. Yra tai Prancuzijos dabartinis ministeris-pirmininkas, buvęs Didžiojo Karo metu jos prezidentas. Neseniai, butent rugpiučio 16 d., jis pasakė vieną politinę kalbą. Tai buvo Šarlevilėje, atidarant paminklą kariams, žuvusiems praeitame kare. Šarlevilė dabar yra šiek tiek garsi tuo, kad ten karo metu buvo vyriausioji vokiečių kaizerio bustinė. Čia ketverius metus išgyveno vokiečių kaizeris, saksų karalius, kancleris ir visokie generolai bei admirolai ir todėl prancuzams ši vieta teikia daug karčių atsiminimų.

Poincare pasinaudodamas tos dienos proga, pasakė net tris kalbas: vieną Šarlevilės rotužėje, kitą Ardeno departamento (apskrities) taryboje ir trečią pačią svarbiąją, ties paminklu. Joje jis palietė dabartinę reparacijų klausimo padėtį, Ruhro okupaciją, santikius tarp Anglijos ir Prancuzijos ir tt. Baigdamas savo kalbą, Poincare pasakė tarp kitko, kad Prancuzija iki 1870 (t. y. iki karo su vokiečiais) žiurėjo į vokiečių vienybės augimą taikiai. Bet Vokietija, norėdama tą vienybę greičiau įkunyti, užgrobė dvi Prancuzijos provincijas — Elzasą ir Lotaringiją. Argi tas vokiečių nusižengimas neardė per 44 metus Europos ramybės? Ir kada Vokietija, būdama didybės manijos pagauta, užpuolė Belgiją ir Prancuziją, tai musų sąjungininkų tarpe nebuvo tokių, kurie butų ginčiję musų teises į Elzaso ir Lotaringijos susigrąžinimą. Tokia taika, kuri paremta neteisingumu, visados yra nepatvari.

Šiuos Prancuzijos ministerio-pirmininko Poincare žodžius mes paimame dėl to, kad čia paliesta ta neteisybė, kurią vokiečiai buvo padarę prancuzams prieš 50 metų, išplėšdami jiems jų tautos žemes. Toki pat neteisybė padaryta ir dar tebedarома ir musų laikais. Vilnius, musų tautos įkurtas, musų šventenybė, gal mums daug brangesnis ir svarbesnis, negu prancuzams Elzasas ir Lotaringija, prieš musų valią mums išplėštas. Mes suprantame prancuzų jausmus, jų reikalus, kada kalbama apie Elzasą ir Lotaringiją, mes suprantame kokią neteisybę anuomet jie, išplėšus vokiečiams tuos jų kraštus, turėjo sukandę dantis pernešti. Mes čia jų pusėje. Bet iš kitos pusės, mes nesuprantame, kaip jie, prancuzai atstatę vieną neteisybę, savo pirštais prisideda prie kitos neteisybės. Gal tai pasisavinta iš vokiečių didybės manija?

Negana to, kad Vilnių lenkams padėjo užgrobti, bet dar į jų rankas nori atiduoti ir Klaipėdą, o per ją ir visą Lietuvą. Taikos tarp musų ir lenkų nėra. Prancuzai norėtų Lietuvą sutaikinti su Lenkija ir surišti pirmąją tam tikromis sąlygomis. Toki "taika," tokie primesti mums ryšiai butų musų tautai kilpa. Mes tą gerai žinome ir aiškiai suprantame. Toks primestas susitaikinimas nebutų paremtas teisingumu ir todėl, budamas nepatvarus, tik drumstų Europos ramybę.

Mes prie kiekvieno panašaus bandymo — primesti mums tokią taiką privalom labiau užsigrudinti, dar labiau nusistatyti prieš lenkus ir laukti tos valandos, kada Vilnius paduos ženklą kovai dėl jo išvadavimo. Ir mes nė kiek neabejojame, kad toki valanda ateis ir tikime, kad tam neteisingumui atitaisyti nereikės net tiek metų laukti, kiek laukė prancuzai. Kaip sugrįžo Prancuzijai Elzasas su Lotaringija, taip sugrįš ir Lietuvai Vilnius. ("Trimitas")

LIETUVOS ŽINIOS

VILNIUS.

Tuteišiems nėra vietos.

Vilniaus spaudos pranešimu, Vilniaus miesto mokyklų inspektoriatas iškėlęs 90 mokytojų į apskritį, o 37 visai atleido nuo pareigų. Pastaruojų metų į Vilnių atvažiavo apie 60 asmenų iš Galicijos, kurie turi užimti mokytojų vietas Vilniaus mieste.

E. VILNIUS. Rugpiučio 24 d. marš. Pilsudskis turėjo viešą paskaitą Vilniaus klausimu. Jis priminė visą to klausimo eigą nuo 1919 m., savo politiką, ir kaip jam teko kovoti, kad butų sudaryta valdžia ir Seimas nuo Rusijos atimtose žemėse. Pilsudskis nupasakojo apie 1920 m. nepasisekimus karo srityj. Vilnius turėjęs tekti lietuviams; jau buvo įvykęs faktas, bet jis atmainęs dalykų stovį ir išsiuntęs gen. Želigovskį. "Aš pats esu tai padaręs — mano įsakymai veikė iki pat galo." Toliau kalbėjo apie "Lietuvos srodkovos" atsiradimą ir patekimą Vilniaus klausimo Tautų Sąjungon.

Pabaigoje Pilsudskis pabrėžė, kad Vilniaus klausimo sprendime jis turėjęs vesti atkaklią kovą tiek su užsienių ministeriais, tiek ir su pačia Vilniaus visuomene, kuri dažnai rodžiusi drąsos stoką. ("L. Ž.")

BARTININKAI, Pilviškių v. 1922 m. apylinkės gyventojai buvo padavę Susisiekimo Ministerijai prašymą, kad atidarytų pusiaustotį dešimtam kilometre, nes tarp Kazlų-Rudos ir Pilviškių yra 20 kil., o tarp minėtų stočių pusiaukelėje randasi bažnytkaimis Bagotoji, kuriai į pusiaustotį butų 1 ir pusę kil., Antanavo dvarui 1 kil. Šumskų bažnytkaimiui 5 kil. (arčiau negu į kitas stotis) ir visos apylinkės gyventojams. Iš minėtų vietų buna daug važiuojančių, su įvairiais reikalais, gelžkeliu. Ir pavasaryj arba rudenyj, kaip pabliura keliai, pasidaro daug nepatogumo, pav.: iš Bagotosios prisieina važiuoti į Pilviškių st. 12 kil. — Kazlų Rudon 9 kil., iš Antanavo Pilviškių st. 9 kil. — Kazlų Rudon 13 kil., o taip pat ir visos apylinkės gyventojams. Tuo budu tenka daug vargo pakelti žmonėms ir privarginti savo gyvulius.

Tiesa, šiais metais, birželio mėn. buvo iš Susisiekimo Ministerijos atsiųstas inžinierius apžiurėti vietos. Ir jis apžiurėjęs, rodos, pasakė: "Kad traukinys pradės stoti nuo š. m. liepos m. 1 d." Tai žmonės, su nekantrybe, laukė liepos mėn. 1 d. ir sulaukę susirinko ties nurodyta vieta, bet joks traukinys nestojo. Ir dabar žmonės laukia diena iš dienos, ar neišgirs stojant traukinį.

EXTRA!
Puiki Proga!

Sulaukus šaltesnį orą, kiekvienas lietuvis turėdamas valandą liuosesnio laiko nori paskaityti naudingas knygas. Administracija šiuomi suteikia progą už pusę kainos įgyti šias knygas:

LIETUVOS ĮSTATYMAI.

Didelė 1030 puslapių knyga su apdarais kaina $3.00. Šiame mėnesyje kiekvienam atiduosime už $1.50.

ŽMOGAUS PAREIGOS

Didelė knyga, 245 puslapių, kaina $1.00; atiduosime už 50c.

Svetimoj Padangėje Pasaulio Verpetuose

Didelė 7X10, eilių knyga, 200 puslapių, kaina $2.00; atiduosime už $1.00.

AIDŲ AIDUŽIAI

Fausto Kiršos eilių knyga, su gražiais viršėliais, didelio formato, 110 puslapių, kaina 50c., atiduosime už 25c.

KLAIPĖDOS ALBUMAS.

10 Klaipėdos Krašto paveikslų atviručių formoje sudėtos vienoje knygelėje, kaina 50c. Šiame mėnesyje atiduosime už 25c.

Tad kuris prisiųs $3.50, tas gaus šias minėtas knygas. Kadangi jų nedaug turime, tai pasiskubinkite užsisakyti.

Kas nenori visas, gali pasirinkti bile vieną.

SANDARA

327 E St., So. Boston, Mass.

Kur Gauti Sandara

Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekančiose

BRIDGEPORT, CONN.
H. Slavin, 24 Railroad Av.
CLEVELAND, OHIO.
"Dirva", 7907 Superior Av.
NEW HAVEN, CONN.
K. Makarevičius, 255 Wallace St
LAWRENCE, MASS.
J. J. Urbszo & Co. 101 Oak St
Lithuanian Sales Corp., 70 Lawrence St
BROOKLYN, N. Y.
J. Pasniewsky, 87 Grand St
"Vienybė" P. Co., 193 Grand St
BOSTON 16, MASS.
J. B. Reinetz, 84 Salem St

KREIPDAMĖSI Į BILE ĮSTAIGĄ, FIRMĄ AR ŠIAIP BIZNIERIŲ, PAŽYMĖKITE, JOG SUŽINOJOTE "SANDA-

Išmoku Pinigais už Lietuvos Laisvės Paskolos Bonų Kuponus.

prinokusius Liepos, 1923, su atsiskaitymu, arba išsiunčiu į Lietuvą giminėm sumoj litų. Lietuvos L. P. B. Kuponai tai tikri pinigai ir siųskite (38)

P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave.,
Brooklyn, New York.

Dvi Knygelės Dykai

Medega Vaistų, ir Kibirkštis Šviesos. Norinti turėti tas knygelės, prisiųskite 10c. kaštų.

NATIONAL PRESS
8 Vine St., Montello, Mass.

SANDARIEČIAI! PLATINKITE SAVO ORGANĄ "SANDARĄ" IR PRIKALBINKIT NAUJŲ SKAITYTOJŲ, BEI UŽRAŠYKIT SAVO GIMINĖMS

KIEKVIENAS SUSIPRATĘS LIETUVIS PRIKLAUSO PRIE A. L. T. SANDAROS.

O nelaimė! Yra daug žmonių, kurie juoksis iš tavo sielvarto! Tačiau geras draugas patars naudoti

Ruffles

pleiskanų mirtinąjį priešą.

Suvilginkite Ruffles savo galvos odą kasdien per kokią savaitę laiko ir pleiskanos tuojaus pranyks. Naudokite Ruffles nuolatos ir po to, ir tuo budu užlaikykite savo galvos odą švaria ir sveika ir savo plaukus gražiais ir žvilgančiais.

Kaina 65c. aptiekose, arba prisiųskite 75c. tiesiai į labaratoriją.

F. AD. RICHTER & CO.
104-114 So. 4th St.
Brooklyn, N. Y.

DĖKSNIO GALYNGA MOSTIS

kurios visas Pasaulis laukė
JAU GATAVA!

DĖKSNIO Galinga Mostis išgydo Reumatizmą, Rankų, Kojų gėlimą, Strėnų Skaudėjimą, Sąnarių, Nugaros, Sprando, Šonų Raumenų gėlimo, Šaltį ir taip visokius skausmus. DĖKSNIO Galinga Mostis, sulyg naudos Gydymo, yra tiek verta aukso, kiek ji pati sveria.
Kaina 75c. krautuvėse arba už 85c. prisiųsime tiesiais iš Laboratorijos.
DĖKSNIS OITMENT CO.
P. O. BOX 352, Hartford, Conn.

NAUJAS IR NAVATNIAUSIAS KNYGŲ KATALIOGAS GATAVAS

Visiems prisiųsime dykai.

Reikalaukite tuoj, nes padarėm ligi šiol negirdėtą knygų ir mokslo išpardavimą, ir parduodam visokias knygas už

½ PUSĘ KAINOS ½

Lyties Mokslas knyga, kuri užveria savyje didžiausius žmogaus Sveikatos ir ligų sekretus, pirmiau kainavo $7, dabar — $3.50.
Didžiausias žodynas lietuviškai-angliškas ir angliškai lietuviškos kalbų, pirmiau kainavo $11, dabar — $5.50.

Dėl kitų knygų reikalaukite kataliogo.

MARGERIO KNYGYNAS

2023 Saint Paul Ave., Chicago, Ill.

P. S. Agentai: Knygų sezonas jau netoli. Mes duodame baisiai didelį nuošimtį.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefona visai uždyką.

H. CABITT.

100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Lietuvos Albumas

Didelė 435 puslapių knyga, kurioje 288 puslapiai vien tik paveikslų įvairių Lietuvos profesiosalų bei veikėjų, butent: profesorių, advokatų, gydytojų, kompozitorių, dailininkų, generolų, karininkų, vyskupų, kunigų bei šiaip įvairių grupių. Gi kiti 147 puslapiai, tai aprašymas kaikurių veikėjų gyvenimų. Ši knyga yra labai graži ir naudinga kiekvienam. Jos kaina tik $3.50. Reikalaudami siųskite ir pinigus adresuodami:

SANDARA,

327 E St., So. Boston 27, Mass.

Suv. Valst. Europos Politika

Kodėl Vilsonui nepavyko Europos politika?

Apie Vilsono Europos politiką, ypač jo veikimą Paryžiuje, šiandien jau yra nemaža literaturos.

Anksčiau mano minėti autoriai, Keynes ir Nitti, savo veikaluose labai objektingai ir rimtai nurodo Vilsono nepasisekimo priežastis. Pastaruoju laiku pasirodė veikalai buv. Vilsono draugų ir bendradarbių Paryžiuje. Tarp jų pirmoje vietoje reikia paminėti Lausing'ą, Vilsono užsien. reikalų sekretorių, kuris parašė du veikalu: The Peace Negotiations, a Personal Narrative (Houghton Mittlin Company, Boston and New York), ir kitą, kuris pasirodė šiais metais: The Big Four and Others of the Peace Conference (Didieji keturi ir kiti taikos konferencijoj Houghton Mifflin Company, Boston and New York). Kaip žinoma, nors Lansing buvo užsienių reikalų valstybės sekretorius, bet su Vilsonu savo pažiuromis labai nesutiko. Be to, tarp juodviejų buvo ir asmenų disharmonija, taip kad Vilsonas, nežiurint to, jog Lansing'as buvo pirmas asmuo po prezidento, laikė jį nuo visų svarbių reikalų nuošaliai ir sprendė viską pats.

Lansing'as savo veikaluose labai smarkiai kritikuoja Vilsoną, išrodinėja, kaip šis visai neprisiruošęs, neišmanydamas Europos santikių, nepasigaminęs jokio pleno deryboms, atvyko Paryžiun ir tuo budu liko aklu Clemenceau ir Lloyd George'o įrankiu.

Įdomus taipogi yra veikalas finansų eksperto, Amerikos delegacijos nario M. Baruch: The Making of the Reparation and Economic Sections of the Treaty (Harper Brothers, New York and London). Baruch sutinka, kad Versalės traktatas visais atžvilgiais netikęs; jis negina Vilsono, bet stengiasi jį pateisinti, įrodinėdamas, kad susidėjusiomis aplinkybėmis nieko geresnio negalima buvo padaryti. Tačiau iš jo paskelbtų oficialių dokumentų matyti, kaip menkai orientavosi Europos klausimuose, ne tik Vilsonas, bet ir jo bendradarbiai.

Visi laukė, jog pagaliaus ir pats Vilsonas paims plunksną į rankas, kad jeigu ne apgintų, tai bent pateisintų save. Tat jis ir padarė, tik tokiu budu, kad ne pats rašė, bet pavedė visą medžiagą savo draugui, Ray Stannard Baker, kuris pereitais metais įdėjo eilę straipsnių New York Times: America and the World Peace.

Dabar tie straipsniai, praplėsti ir papildyti dokumentais, pasirodo trijuose tomuose vardu: Woodrow Wilson and World Settlement (Vilsonas ir pasaulio sutaikinimas, Doubleday, Page and Company, New York). Du tomai teksto ir trečias — dokumentų. Šis veikalas jau savo didumu prašoka visą, kas iki šiolei pasirodė apie Paryžiaus derybas. Autorius duoda tekste daug slaptų posėdžių protokolų ištraukų.

Baker'io tezis, kurią jis gina, yra šitokia: Vilsonas matė visų sutarčių ydas, bet jam rupėjo duoti kuogreičiausia pasauliui taiką. Todėl, negalėmadas savo programos pilnai įvykdyti, jis sutiko pasirašyti kad ir netobulus traktatus, tikėdamas, jog kudikis — Tautų Sąjunga — ilgainiui pajiegs tuos netobulumus ištaisyti. Baker'is labai gerbia Vilsoną, jis jį gina ir teisina kiek galėdamas. Jo nuomone Vilsonas — tai neabejotinas didvyris, kuris jeigu vis tik tapo nugalėtas senosios Europos tamsių pajiegų, tai dėl to, kad tos pajiegos buvo labai didelės ir Vilsonas nežinojo visų jų gudrybių.

Vietomis Baker'io teisinimas iš tikrųjų virsta Vilsono kaltinimu. Pavyzdžiui, Baker'is sako, kad Vilsonas tik atvykęs Paryžiun į taikos derybas, sužinojo Santarvės slaptas sutartis dėl karo tikslų (tai patvirtino ir pats Vilsonas savo oficialiame pranešime Senatui). Europoje tas sutartis žinojo visi, kam tik buvo tai reikalinga ir jeigu vyras, kuris nulėmė visą karą, kuris pats jautėsi Apveizdos siųstas duoti pasauliui taiką, kuris savo rankose turėjo viso pasaulio likimą — to nežinojo, tai čia nepateisinimas, bet sunkiausias apkaltinimas.

Įdomu, kad Baker'is simpatingiau piešia Clemenceau, negu Lloyd George'ą. Pasak Baker'io, Clemenceau buvo daug atviresnis ir daug mažiau turėjo slaptų arba, kaip sakoma, užpakalinių minčių, negu Lloyd George'as. Baker'is stengiasi įrodyti, kad Lloyd George'o neatvirumas, svyravimas daugiausia prisidėjo prie Vilsono pralaimėjimo. Tačiau veltui stengiasi Baker'is išteisinti Vilsoną, nes jo paties parinktos trumpos protokolų ištraukos ir tai duoda nepergeriausią Jugt. Valstybių prezidento vaizdą. Ypač jo nesugebėjimas ir nežinojimas daro labai nemalonų įspudį. Daug yra Baker'io veikale įdomių istorijos smulkmenų, tik čia nevieta apie jas kalbėti.

Pagaliaus reikia paminėti svarbų oficialį Jung. Valstybių valdžios paskelbtą dokumentų rinkinį. Yra tai protokolai pranešimų, padaryti žodžiu Senato užsienių komisijai įvairių valdžios asmenų. Čia yra užprotokoluoti Vilsono ir Lansingo pranešimai grįžus jiems iš Paryžiaus. Šiedu pranešimai daro labai menką įspudį. Abudu teisinosi nežinojimu, pamiršimu, intrigomis ir tt. Atsakymai neaiškųs, migloti supainioti.

Įdomus taipogi yra Bullitt'o pranešimas. Bullitt buvo Vilsono pasiųstas iš Paryžiaus (1919 m. pavasarį) Rusijon, kad ištirtų Rusijos padėtį ir užmegstų santikius su bolševikais. Ypatingai, Bullitt'ui buvo pavesta pakviesti bolševikus į konferencijos Princų Salas (Konstantinopolį) išaiškinti ir nustatyti santikiams su Rusija. Esant Bullitt'ui Rusijo, bolševikai jam pristatė aiškų įrodymu, kad Vilsonas su Lloyd George'u kviečiant juos konferencijon, tuo pačiu laiku rėmė Kolčaką, Denikiną ir Judeničą. Šita dvilipė, netiesi politika taip suerzino Bullitt, jog jis, pametęs, savo misiją, grįžo ir parašė Vilsonui labai griežtą laišką kaltindamas Vilsoną, jog jis savo dvilype politika žemina Jung. Valstybių garbę ir trukdo taiką. Bullitt'o laiškas savo laiku padarė daug triukšmo ir nemaža pakenkė Vilsonui.

Apie Vilsono Europos politiką yra nemaža prirašyta įvairiomis kalbomis. Aš čia padėjau trumpą apžvalgą tik Vilsono bendradarbių ir tai tik svarbesnių, kad parodžius, jog ir Vilsono draugai jo politikos negina, o tik stengiasi išaiškinti ir pateisinti tos politikos klaidas.

Trumpai suglaudus Vilsono politikos Europoje nepasisekimo priežastis jos atrodo šitaip:

Vilsonas nebuvo prityręs politikas, ir nemokėjo surasti gerų politikų bendradarbių. Jo didžiausias draugas ir patarėjas Paryžiuje pulkininkas House irgi nebuvo politikas. Toliau Vilsonas paklydo vykdamas pats taikos konferencijon: iš Vašingtono jam butų buvę daug patogiau ir lengviau diriguoti delegaciją, nenusileidžiant nuo kartą užimtos pozicijos.

Asmeninėse derybose jo partneriams buvo daug lengviau surasti ir išnaudoti jo silpnas puses. Paryžius irgi buvo labiausia netikusi vieta deryboms. Mat, visuomet atmosfera turi nemaža įtakos deryboms, o Paryžiaus miesto, kuris neseniai buvo apšaudomas, atmosfera buvo perdaug karšta, kad joje galima butų šaltai ir ramiai svarstyti taikos problemas. Pagaliaus Vilsonas atvyko Paryžiun neprisiruošęs ir be jokio plano. Nors buvo daug pasakojama apie ruošiančių medegą deryboms milžiniškų komisijų darbus, tačiau tie darbai, maža buvo suvartojami.

Nenuostabu tad, kad Vilsonas neturėdamas politinio bei diplomatinio prityrimo, neprisiruošęs, pakliuvęs karšton Paryžiaus atmosferon į rankas tokių senų politinių vilkų, kaip Clemenceau ir Lloyd George'as, liko jų įrankiu. Tautų Sąjunga, kurios įsteigimu Vilsonas džiaugėsi, kaipo didžiausiu laimėjimu iki šiolei dar nedavė laukiamų iš jos vaisių ir ar kada duos, pasakyti sunku.

Jungt. Valst. Europos politika po Versailės sutarties.

Amerikos visuomenė greit pamatė, kad Vilsonas Paryžiuje visiškai pralaimėjo: Europos nesutaikino, Jungt. Valstybių prestižo neišlaikė ir dargi negavo jokių materialių kompesacijų. Be to, pasirašant Tautų Sąjungos statutą ir Versalės traktatą, jis įpainiojo ant visados Ameriką į Europos kivirčus ir tuo budu tarsiant visados panaikino Jurgio Washingtono politinį testamentą, kuriuo Jung. Valstybės gyveno nuo pat savo įsikurimo.

Vienintėlė išeitis — tai užginčyti ir išsižadėti Vilsono politikos. Taip ir padaryta. Senatas neratifikavo Versalės sutarties.

Vilsonui greit baigus prezidentauti jo įpėdinis Hardingas, priešingos partijos žmogus, padarė naujas sutartis su Vokietija ir kitomis valstybėmis. Hardingas griežtai laikėsi Vašingtono politinio testamento. Į Europos konferencijos, nežiurint visų kvietimų, jis nesiuntė atstovų, tik iš tolo, kaipo pašalinis žiurėtojas, sekė Europos politiką. Hardingui netikėtai mirus, jo įpėdinis Coolidge irgi pareiškė, kad griežtai laikysis savo pirmtakuno politikos.

Taigi matyti, kad Vašingtono testamentas ir toliau bus vadovaujančiu principu Jungt. Valstybių užsienių politikai, kad Vilsono Europos politikai susibankrutijus nėra jokio pamato laukti, kad Jungt. Valstybės pradėtų aktingiau dalyvauti Europos politikoje. Vieną kartą pabandė jaunoji Amerika pagloboti savo senąją išvargusią, karuose susidraskiusią drauge Europą. Tačiau kada išvargusi, nuo vaidų iš proto einanti senė prigavo ir pašiepė siulijančią savo globą bei pagalbą drauge, šioji, žinoma, dar labiau turės atsiskirti ir atsiribuoti nuo senės, palikdama ją savo likimui. Vygandas.

("Lietuva")

Suv. Valst. Anglies Žemės

Suv. Valstijų anglies žemės yra didžiausios visame pasaulyje. Iš viso tos žemės turime apie 340,000 kvadratiškų mylių, ir įnima visokios rušies anglį nuo durpinės iki antracitinės. Daugelis anglies rasta 29 valsijose ir mažiaus rasta septyniose kitose valstijose.

Svarbiausios anglies žemės randasi Appalachian kalnų apylinkėje, kuri prasideda nuo šiaurinės Pennsylvanijos į pietus iki Alabamos per Ohio, Maryland, Virginia, Vakarų Virginia, Rytų Kentucky, Tennessee ir Georgia. Pennsylvanija pradukuoja daugiaus anglies negu bile kita viena valstija. Ji produkuoja 99 procentą akmeninės (anthacite) anglies ir apie 40 procentą smalingos (bituminous) anglies. Vakarų Virginia užima antrą vietą su 9½ procentu visos produkcijos smalingos anglies.

Antracitų apielinkė yra šiaurinių rytų Pennsylvanijoj. Taipgi maža antracito apielinkė yra Alaskoj, Coloradoj ir Naujojoj Meksikoje. Ta anglis geriausia dėl naminio suvartojimo, nes neturi suodžių ir dulkių ir daug ilgiau dega negu kitokių rušių anglis. Yra išrokuota, jog tos anglies gyvenimas ateityje yra nuo 60 iki 100 metų su dabartinės ratos produkcija (kasmet iškasta apie 80 milijonų tonų).

Vidurinė anglies apielinkė susideda iš Illinois, kuri trečia didžiausia anglies valstija, Indiana, Michigan, Vakarų Kentucky, Iowa, Missouri, Kansas, Arkansas, Oklahoma ir Texas. Paprastai tų žemių anglis, apart Arkansas, Oklahoma ir Texas, yra netokia gera kaip Appalachian distrikto. Daug tos anglies kasta ir suvartota dėl šilumos ir priduoti pajiegos miestams ant Mississippi krantų ir Didžiųjų Ežerų. Tos anglies žemės prisidėjo prie išaugimo didžių centrų kaip Chicago, St. Louis, ir Kansas City.

Daugelis iš anglies žemių Rocky Mountain apielinkėj yra taip toli viduje, jog negali konkuruotis su Rytų ir Vakarų žemėms. Šita apielinkė įnima Yellowstone apielinkę Montanoj, Utah, Wyoming, Coloradoj ir Naujoj Meksikoj. Wyoming užima antrą vietą su savo anglies žeme. Šiaurių Dakota užima pirmą. Kad nors tos dvi valstijos turi daugiausia anglies žemių, Pennsylvania produktuoja daugiausia. Wyoming anglis yra įvairių rušių nuo iškasamosios medinės anglies, mažo laipsnio rudos anglies medinės rušies, iki smalingos anglies. Kuomet Šiaurių Dakota anglis yra iškasamoji medinė anglis.

Pacific Kranto anglies žemės yra Washingtone. Tos žemės randasi netoli kranto. Oregon ir California turi mažas žemes. Mažai žinoma apie Alaskos anglies depozitus.

Šiaurių didelių lygumų apskritis įnima Šiaurių ir Pietų Dakota ir dalis Montanos ir Wyoming. Dakotos ir šiaurryčių Montanos anglis yra rudas, medinis, su 40 iki 45 procentų drėgnumo. Pietų Montanoj yra prastos rušies smalinga anglis, bet į pietvakarius, Wyominge, truputį geresnė ir tik su 25 procento drėgnumu. Tokiu budu šilumos vertė yra 30 nuoš. augštesnė negu North Dakotos anglis.

Užlajos (gulf) apskrities anglis yra beveik išimtinai medinė ir iškasta tik keliose vietose Texas valstijoj. Pačios rušies anglis randasi Arkansas, Mississippi ir Alabama. Didelės lignito žemės vakaruose ir pietuose dar neišdirbtos, tik dėl vietinio suvartojimo, nes ta anglis sublogsta jeigu laikyta ir ant syk gali sudegti.

Anglies kasimo padėjimas, apart Pennsylvanijos antracito apielinkės, yra daug geresnės Suv. Valstijose negu Europoj. Kasyklos negilios, anglies eilės yra lygios, plonesnės, tai yra, mažiaus 2½ pėdų, neišdirbtos. Yra mažiaus užsidegančių gazų. Galima vartoti įvairių rušių mašinerijas iškasti anglį ir elektrikinius prietaisus anglį išvesti.

Iš visų kasyklų darbininkų beveik trįs-penkdaliai yra svetur gimę. Nuo 1880-1890 kasyklose daugiausia buvo čion gimusių amerikiečių, anglų, airių, škotų, valiečių ir vokiečių, kurie buvo angliakasiais prieš atvažiavimą į šitą šalį. Nuo 1890 jų vietas užėmė slavokai, vengrai, lenkai, italai, kroatai, slovėnai, serbai, lietuviai, rusai, bulgarai, rumanai, armenai, rutenai ir syriečiai. Pirmieji angliakasiai, su atvykimu ateivių iš pietinės ir rytinės Europos, apleido Pennsylvanijos anglių kasyklas ir nuvyko į valkarus ar pietvakarius, jieškodami geresnį darbo padėjimą, arba visai apleido anglies industriją dėl kitokio darbo. Tie, kurie pasiliko įsigijo sau geresnes vietas kaipo inžinieriai arba prižiurėtojai.

Geri ir Negeri Lietuviai

Neseniai teko man kalbėti su vienu lenkų, kuris dejavo, kad musų kraštai, t. y. Lietuva ir Lenkija iki šiam laikui negali susitaikyti ir gyventi geruose santykiuose kaip "laisvas su laisvu ir lygus su lygiu" (lenkai mėgsta tuos žodžius). Skeptiškai jį tuomet klausiau, nes žinau, kad lenkai dar negali, ir manau niekados negalės, žiurėti į lietuvį, kaipo į laisvą ir lygų sau. Lietuvis dėl jo yra geraširdis, neišauklėtas kaimietis, kuris padaro skanų kumpį ir skylandį, bet niekuomet nėra jam lygus dvarponis; lenkas negali ligšiol suprasti, kad lietuvis nori pats savo valstybėj šeimininkauti, pats nori kurti ir tverti ir nepriklausomai nuo kitų kraštų gyventi, o ne kartu su tauta, kuri turi visai kitą budą ir interesus.

Nepraėjo ir pona dienų, kaip tas mano skeptiškas mintis patvirtino Pawel Trzaska "Rzeczpospolitos" bendradarbis, savo straipsnelyje: "Bretonų kaimo palyginimas su Lietuva," (rugp. 23 d.). Jis rašo štai ką: Puikus yra ištikrųjų Bretonų kaimas! Jo gyventojai yra ramųs, darbštųs, giliai tikintys žmonės ir labai panašųs į lietuvį; į tą geraširdį lietuvį iš senovės, kuomet pasaulyj dar nebuvo Sidzikauskių, nei kitų panašių Kauno separatizmo šalininkų." Toliau aprašydamas Bretonų tradicijas ir jų gyvenimą p. Trzaska giria Bretonus už tai, kad jie palaikydami savo savo tradicijas ir kalbą, negalvojo apie atsidalinimą nuo Prancuzijos. Čia jis vėl prieina prie sulyginimo su Lietuva: "žiurėdamas į tą didvyrišką Bretonų liaudį ir atsimindamas sau musų (lenkų) senų laikų istoriją, negaliu susilaikyti nenukreipęs minties į Nemuno krantą, į tą dievobaimingą ir gerą žemaitiją, kuri, rodos, nuo pat pradžios Lenkijos nepriklausomybės buvo pašaukta atnaujinti tą amžiną draugystę su Lenkija ir savo tvirtumu ir patvarumu sustiprinti išnaujo gimstantį Lenkijos valstybingumą. Teatvyksta šia į Atlantiko krantus šitie užsispyrusieji, Lietuvos sepataristai, teprisižiuri kaip lengvai yra sujungti savo tautinių tradicijų, kalbos ir papročių gerbimą su bendru valstybingumo pajautimu. Gal jie tuomet supras, kokiu klaidingu keliu jie dabar eina ir kokią nelaimę jie ruošia savo liaudžiai nukreipdami ją nuo istorinės eigos ir aukodami ją svetimoms ir ištikrųjų priešingoms įtakoms (!?).

Pirma nesąmonė, negalima sulyginti du nesulyginamu vienetu: Bretoniją, seną Prancuzijos provinciją, kuri, tiesa, ilgesnį laiką buvo nepriklausoma, bet jau nuo XV am. tapo prijungta prie karalystės — su Lietuva, kuri buvo ir vėl yra nepriklausoma valstybė.

Antra nesąmonė, — kodėl lenkai matuoja vienu matu savo interesus, o kitu Lietuvos. Jie stebisi, kad Lietuva savo "patvarumu ir tvirtumu" nepadeda jaunajai Lenkijai kurtis, o tuo tuojau, tam pačiam laikraštyj, tik vakaro leidime, straipsnyje; "Rusų dejavimai" rašo: "Rusai (dešinieji) priprato žiurėti į Lenkiją, kaip į užkariautą kraštą ir sunkiai orientuojasi naujose sąlygose, jie stačiai fiziniai ir moraliniai negali susitaikinti su tuo faktų, kad Lenkija yra nepriklausoma valstybė. Rusai pripažįsta tik savo interesus ir savo pretenzijas. Užimdami vieną šeštadalį žemės ploto, jie jaučiasi dar perankštai ir į Lenkiją ir kitas naujai įsikurusias ir viso pasaulio pripažintas valstybes, žiuri kaip į riaušininkus. Rusija santikyj su Lenkija, reprezentavo visuomet fizinę jiegą, užmesdavo jai savo norą ir žiurėjo į ją su paniekinimu. Ir todėl šiandie į kiekvieną lenkų savorankumo apsireiškimą ir lygybės pajautimą Rusai žiuri, kaip į jų paniekinimą."

Dabar reikia tik paprašyti p. Trzaska anksčiau paminėtame straipsnyje pakeisti roles taip, kad visur kur buvo rašyta "Rusija" suprasti Lenkija, o kur "Lenkija" — Lietuva ir turėsim tikrą Lenkijos santikių su Lietuva vaizdą. Ir baigdama to pat straipsnio žodžiais, aš pridėsiu, kad dabartinis Lenkijos prie Lietuvos atsinešimas yra labai nemalonus ir liguistas, kuris apsunkina dviejų kaimyninių tautų susitaikinimą bendrai gerovei ir pasaulinės taikos reikalui. Legendas apie bendrą valstybių tvėrimą ir apskritai visą koncepciją "geraširdžio lietuvio" laikas įdėti į archyvą.

("L. Ž.") Serbentėlė.

GERBIAMIEJI AMERIKOS SVEČIAI.

Rugsėjo 4 d. 11 val. 50 m. atvyko Kaunan per Virbalį vyriausias Amerikos ginkluotų pajiegų Europos vandenyse viršininkas vice-admirolas P. Andrews su savo štabu: leitenantu kamandieriu J. B. Helm, leit. P. Powell. Gerbiamieji svečiai bevizuodami lankosi visose Pabaltijos valstybėse. Jau yra buvę Goteburge, Helsinkyj, Taline, Rygoj, Danske, Pyluvoj, Karaliaučiuj ir Varšavoj. Iš kalbų su gerbiamaisiais svečiais matyti jų pasitenkinimą naujomis Pabaltijos valstybėmis. Stebisi, kad taip greit vyksta jiems organizuoti bei tvarkytis, bet ypač patenkinti visų, kur tik viešėjo, vaišingumu, nuoširdingumu. Varšavon nebuvo ketinę važiuoti, bet nuvažiavo nusileisdami dideliam lenkų prašymui.

Virbalyj gerbiamuosius svečius sutiko mus atstovas Anglijoj inž. Naruševičius su kitais valdžios atstovais, stoties komendantu ir vietos valdininkais. Inž. Naruševičius pasveikino gerb. svečius kalba, tarp kitko išreikšdamas vilties, kad jie čia jausis taip, kaip ir Amerikoj. Traukinio belaukiant gerbiamieji svečiai stotyj buvo pamylėti pusryčiais. Lygi Kauno gerb. svečius lydėjo inž. Naruševičius su Eltos direktorium p. P. Šalčiu, aviacijos leit. Dariu ir kit. Kauno stotyj svečius pasitiko generolas Radus Zenkavičius su kitais karininkais, antro p. pulko garbės kuopa su orkestru ir civilės valdžios atstovai. Susipažinę su aukštesniais karininkais bei valdininkais, užtrukę kiek stoties kambariuose, svečiai išvyko miestan su vizitom pas Valst. Prezidentą ir kai kuriuos ministerius. ("L. Ž.")

Yra žinių, kad Kauno miesto milicija įsigijo automobilį, kuriuo nuvež kur reikia kiekvieną įkaušusį. Už nuvežimą girtuoklis turės sumokėti 15 litų ir už girtuokliavimą 50—100 litų baudos. ("L. U.")

T.M. D. Reikalai.

DRAUGIJŲ SULIEJIMAS.

Jau, regis, penki metai kaip TMD. viršininkai kviečia narius veikliau dalyvauti Draugijos gyvenimo klausimų išrišime, o ypač rašinėti į organą — bet tas šaukimas palieka be aido. Nesistebėsime — nes po karo nekaip nariai buvo apdalinami TMD. tikslų vykinimu. Tat dabar ir vėl vieni viršininkai tegvildena TMD. reikalus per organą. Jei gerai nuves — jiems garbė; jei ne — barimas, bet kritikos bei sugestijų iš narių, matyti, dabar negaus.

Prieš Draugiją dabar iškilo net keli klausimai:

1) Susiliejimas su LDLD.

2) Kooperavimas su "Kultura."

3. Pritraukimas Amerikos inteligentų prie TMD. darbo.

4) Moksleivių šelpimas.

Susiliejimas, paprastai, sustiprina įstaigą pasišventusią bile tikslui, jei įsiliejančios įstaigos tikslas ir siekiai ne priešingi. Nežinia dabar, bet pirmiau LDLD. tikslu buvo skleidimas taip vadinamos "darbininkiškos literaturos," kurios vyriausiu pažymiu yra neamžinumas ir greitas senėjimas. Beto jos siekiai buvo rišami su socializmo vykinimu, kuris tautininkų Draugijai principaliai nepriimtinas, kadangi didžiuma tautininkų pripažįsta ne tarptautybę, bet tautybę, ir ne nei vieno nuosavybę, bet vieno nuosavybę. Jei LDLD. nutarusi yra veikti vien kulturinį darbą, be partinės propagandos užmačių, susiliejimas gali buti butų ir naudingas. Bent galima butų apie jį kalbėti.

Taigi kuopos turėtų paklausyti p. Sekio patarimą, išdiskusuoti klausimą ir įnešti Centrui savo nusprendimą. Seimas musų artinas ir jis galėtų susiliejimo formą priimti, jei didžiuma narių to norėtų.

"Kulturos" B-vė, teisybė, ikšiol leido gerus raštus ir išleido jų nemažai. Jos darbą mums reiktų kokiu nors budu remti. O remti tegalime pirkdami jų knygas, arba tapdami B-vės šėrininkais. Galima butų padaryti su ta B-ve sutartį, pagal kurią mes užtikrintume jai tam tikrą sumą dolerių kasmet, o ji mums tam tikrą skaičių įvairių knygų.

Dirbant ir norint galima padaryti ir abu darbu: susilieti su LDLD. ir tapti šėrininkais "Kulturos" B-vės. Visiems butų nauda, jei aišku pasirodytų, kad darbas grynai kulturinis, be partinių propagandų. Taip gyventi TMD. irgi sunku, nes, viena, Amerikos inteligentai atsisakę yra nuo kulturinio darbo literaturos srityj: iš jų veikalų negausi. O antra, imant veikalus Lietuvos rašytojų geriau yra ten juos spausdinti, kas labiau sutrukdo jų gavimą. Taigi, jeigu "Kulturos" B-vė išleistų kasmet tik po penkias knygas ir mes jas gautume už dolerį ar du narinių mokesčių, o knygos kulturinės, tai aš stoviu už vykdymą minėtų tikslų.

Apie pritraukimą Amerikos inteligentų prie TMD. išžiuri pesimistiškai: senieji veikėjai pailso ir tapo sofistais, o jaunieji užsikrėtė tuščiaburbuliu amerikonizmu, gaudo dolerius ir "good times."

Moksleivių šelpimas reikalingas vidurinei srovei, bet sunkiai įvykinamas. **Svirplis.**

TMD. NEW YORKO IR NEW JERSEY VALST. APSKRIČIO REIKALU.

Prabėgo jau pora metų laiko kaip nesigirdi nieko iš TMD. N. Y. ir N. J. valstijų Apskričio veikimo; gal jau likvidavo minėtas apskritys?

Prieš pora metų turėjome šio apskričio suvažiavimą. Ant kiek pamenu, rodosi, apskričio valdybon likosi išrinkta šie: P. Vaitekunas pirm.; P. Sakatauskas susinešimų rašt.; F. Faltinaitis iždinink. ir Vytautas Širvydas organizatorium.

Kaip jau visose organizacijose yra daroma, tuoj po suvažiavimui buvęsis apskričio sekretorius, panelė Kriaučiuniutė, privalėjo perduoti naujai išrinktam sekretoriui, P. Sakatauskui, protokolų knygą ir visus apskričio dokumentus.

Aš reikalavau, kad buvusi apskričio sekretorė perduotų man apskr. dokumentus, bet netik nieko nepridavė, bet nei atsakymo nedavė ir po šiai dienai.

Negavęs apskričio dokumentų, negalėjau pradėti sekretoriaus užduotį vesti ir todėlei priverstas buvau rezignuoti. Rezignaciją pasiunčiau apskričio iždininkui F. Faltinaičiui, nes pirm. iškeliavęs į Lietuvą. Ką ižd. padarė su mano rezignacija, nežinau.

Mano supratimu butinai reikėtų minėtas apskritys atgaivinti, arba galutinai likviduoti ir esanti apskr. turtą, apie $30.00, kuris yra pas iždininką, perduoti TMD. Centran.

Butų labai geistina, kad minėto apskričio sekretorė susirašinėtų su dar gyvuojančiom šioje apielinkėje kuopoms ir nevilkinant sušauktų TMD. N. Y. ir N. J. valstijų apskričio suvažiavimą. O gal apskričio organizatorius, gerb. V. Širvydas, tuomi pasirupis?

P. Sakatauskas.

ORGANIZATORIAUS PRANEŠIMAS.

TMD. New Yorko ir New Jersey valstijų apskričio padėtis yra tokia: pirmininkas išvažiavo Lietuvon tuoj po aprinkimo, ir nuo gruodžio 19, 1920 nebuvo laikyta jokio susivažiavimo nei valdybos pasitarimo. Vice-pirmininkas, J. Kripaitis išvyko į Washingtoną ir negalėjo darbuotis. O sekančio susivažiavimo sušaukimą buvo nutarta pavesti valdybai.

Paskutiniame susivažiavime dalyvavo tik trys kuopos: Newarko, Passaic'o ir Brooklyno 3-čioji. Šiose valstijose gi yra sekančios kuopos, kurios stovi sekamai:

Passaic'e yra trys nariai, kurie nuo 1919 metų neprisiuntė duoklių į centrą.

Binghamptone yra trys nariai užsimokėję už 1922 ir 1923 m.

Newarke yra septyni nariai, bet nuo 1920 metų nieko nesiunčia Centran.

New Yorke yra keturi nariai.

Brooklyne yra dvi kuopos: 3 ir 44-ta. Abi gyvuoja gerai ir ypatingai 44-ta pasižymi veiklumu.

Elizabethe 1919 metais buvo 11 narių, bet nuo to laiko jie užmigo.

Rochesteryj gyvuoja labai veikli ir darbšti kuopa.

Kearny, N. J. 1921 m. buvo 7 nariai. Dabar nėra žinios kiek.

Amsterdam labai veikli ir gyva kuopa su 64 nariais.

Iš tų kuopų, ką galėtų priklausyti prie apskričio ir rodo šiokio tokio veiklumo, dvi (Amsterdamo ir Rochesterio) pertoli yra nuo New Yorko, kad galėtų prie apskričio dalyvauti su nauda. Kita veikli kuopa 44-ta iš Brooklyno paskutiniame susivažiavime nedalyvavo. Lieka tik gyva 3-čia kuopa. Viena kuopa gi apskričio sudaryti negali.

Šiuomi prašau TMD. narių ar pritarėjų pranešti ar yra gyvos kuopos Elizabethe, Passaic'e, Newarke, Kearny. Jei jos gyvos ir turi valdybas, tai paimsiu iniciatyvą vietoje valdybos apskričio ir sušauksiu Brooklyne, kaip buvo nutarta, susivažiavimą, kuris išrištų gyvenimo ar likvidavimo klausimą, taipgi iždą nutarti kur paskirti.

Vyt. Širvydas.

SUSIRINKIMAS Liet. Taut. Dailės Teatro.

Rugsėjo 20 d., "Garso" name, Brooklyne, įvyko Lietuvių Tautinio Dailės Teatro susirinkimas, kuriame dalyvavo pusėtinas burelis narių. Pirmiausiai draugijos pirmininkas, p. A. S. Angeles, padarė platų pranešimą apie Chicagos lietuvių atsinešimą linkui įkurimo Amerikoje Lietuvių Tautinio Dailės Teatro. Mat, p. Angeles apie mėnesį laiko buvo Chicagoje, kur prirengė amerikonų scenai vaidinimą, tad prie progos pasimatė ir su vietos lietuviais reikale šito naujo ir prakilnaus sumanymo įgyvendinimo. Chicagos lietuviai šitam sumanymui širdingai pritaria, tik jie nori, kad organizavimo darbas koncentruotųsi pas juos, o ne New Yorke-Brooklyne, nes tenai esą daugiau lietuvių ir todėl yra didesnių išgalių tatai suorganizuoti ir gyveniman įkunyti.

Šiame susirinkime padaryta keletas nutarimų tolimesnės darbuotės planams, tarpe kurių yra nutarta greitu laiku sušaukti viešas susirinkimas Brooklyno-New Yorko ir apylinkės lietuvių. Prisirašė keletas naujų narių ir tuomi susirinkimas užsibaigė.

Koresp.

TARPTAUTIŠKAS PAŠTO PINIGLAIŠKIŲ BIZNIS.

Tarptautiškas pašto piniglaiškių biznis per rugpiučio mėn. žymiai padidėjo, ką parodo vėliausios skaitlinės iš Pašto Departamento.

Į Švediją siųsta beveik keturis syk daugiau pinigų per rugpiučio mėn. 1923 m., negu tą patį mėnesį 1922 m. Didžios Britanijos, Meksikos ir Holandijos skaitlinės irgi dvigubos.

Didžioji Britanija 1922 m. — $518,900; 1923 m. — $1,018,800

Kanada 1922 m. — $506,800, 1923 m. $900,000.

Meksika 1922 m. — $300,600; 1923 m. — 868,300.

Švedija 1922 m. — 60,800; 1923 m. — 268,100.

Japonija 1922 m. — 176,700, 1923 m. — 230,500.

Italija 1922 m. — 125,000; 1923 m. — 148,700.

Holandija 1922 m. — 18,100; 1923 m. — 38,400.

Norvegija 1922 m. — 22,700; 1923 m. — 33,500.

Francija 1922 m. — 11,500; 1923 m. — 18,500.

Danija 1922 m. — 10,300; 1923 m. 13,700.

VOKIETIJOS JAVAI.

Šių metų Vokietijos javai beveik 50 nuoš. didesni už pereitų metų. Pereitais metais Prusija augino 43,000,000 bušelių kviečių, šiais metais 63,000,000 bušelių; rugių šiais metais augino 218,000,000 bušelių ir pereitais metais 150,000,000 bušelių.

Sulyg tų pranešimų Prusija ir Bavarija produkuos 77,000,000 bušelių kviečių šiais metais, kuomet pereitais metais produkavo 54,000,000 bušelių; rugių 240,000,000 bušelių, sulyginta su pereitų metų 170,000,000 bušelių. Miežių 83,000,000 bušelių sulyginta su pereitų metų 56,000,000 bušelių; avižų 331,000,000 bušelių, kuomet pereitais metais produkavo 217,000,000 bušelių; vokiškų kviečių 2,600,000 bušelių sulyginta su pereitų metų 1,900,000 bušelių.

Pereitais metais Prusija ir Bavarija produkavo daugiaus kaip 75 nuoš. visų Vokietijos kviečių (71,900,000 bušelių), ir beveik 83 nuoš. visų Vokietijos rugių (206,049,199 bušelių.).

VENGRIJOS JAVAI.

Iš anksto permatyta, jog Vengrijos kornų produkcija 1923 metais bus 53,186,000 buš., kuomet 1922 metais produkavo 32,493,000 bušelių, sulyg kablegramo į Suv. Valstijų Žemdirbystės Departamentą iš Tarptautiškos žemdirbystės Įstaigos Ryme. Matyt, jog 20,693,000 bušelių daugiaus už pereitų metų skaitlinės.

Bulvių produkuota 64,439,000 bušelių, kuomet 1922 metais produkuota ??,859,000 bušelių.

Bell Phone: Oregon 0863-J.

Dr. Ignotas Stankus

1210 So. Broad Street
Philadelphia, Pa.

LIETUVIS DAKTARAS (gydo visokes ligas) IR CHIRURGAS (daro visokes operacijas).

OFISA VALANDAS:
Nuo 9 iki 11 A. M.
Nuo 2 ki 4 P. M.
Nuo 7 iki 8 P. M.
Nedeliomis Nuo 10 iki 3 P. M.

STRAIPSNIS XXII.

Pasirodavyk su gydytoju greitai.

Susirgus kudikiui reikia gydytojui tuojaus duoti žinią, o motina turi turėti raštišką rekordą jo temperaturos, pulso, kosėjimų, verkimo, skausmo ženklų, ir abelnos kudikio išvaizdos. Ji turėtų atžymėti kiek ir ko kudikis valgė, kiek vandens gėrė, kiek sykių ėjo lauk ir kaip, kiek šlapinosi, ką vėmė, ir bile kitus nepaprastus apsireiškimus. Reikia palaikyti dalį šlapumų ir išmatų dėl gydytojo analizės.

Gydytojui ką įsakius, reikia tas pildyti tikrai griežtai. Motina turėtų užrašyti kada ji išpildė ir ką patėmijo.

Jei gydytoją negalima greitai gauti, tai reikia prisilaikyti sekamų dalykų. Kudikį reikia laikyti lovoje kol tik rodys temperaturą virš 99.5 laipsnių F. Jei liga buvo sunki, tai reikia jį palaikyti lovoje dar trys ar septynios dienos po to, kaip jo temperatura paliko normalė (98.6 iki 99.5 F.) ir laikėsi tokia 24 valandas. Galima išvengti daugelio ligų pasekmių pailginant šitą laikotarpį pasveikimo.

Turi savo kudikį laikyti sveiku ir stipriu. Kudikio sveikata ir išsivystymas priguli daugiausia ant priežiuros ir peno kurį jis gauna. Kudikį reikia kasdien maudyti ir reguliariškai penėti. Jei negali savo kudikio žindyti, pabandyk Borden's Eagle Pieną. Tai yra pirmaeilis kudikių penas — pagamintas iš riebaus karvių pieno ir kruopėto cukraus — ypač kudikiams. Jį gydytojai visur rekomenduoja dėl jo kokybės ir vienodumo. Per keletą gentkarčių tukstančiai Amerikos motinų išauklėjo savo kudikius su Borden's Eagle Pienu. Jos tą darė dėlto, kad Eagle Pienas buvo joms rekomenduotas draugų ir dėlto, kad jos rado jį užganėdinančiu.

Yra faktas, kad vaikai dažniausia buna nedapenėti tuo metu kada jie sparčiausia auga. Regis jie valgo užtektinai, bet tikrenybėje jų maistas nesuteikia jiems tinkamos soties. Neseniai vesti tyrimai mokyklos vaikų tarpe parodė, kad Eagle Pienas yra pasekmingas taisant nedapenėtus vaikus. Kiekvienas vaikas turi turėti Eagle Pieno suteikiamąją energiją. Jaunas vaikas turi gauti kasdien po du šaukštu Eagle Pieno atmiešto trimis ketvirtadaliais puodelio šalto vandens. Duok paryčiais ir po pietų. Senesni kudikiai dažnai labiau jį mėgsta su ginger ale, vaisių sunka, suplaktu kiaušiniu ir skanskoniu.

Skaityk šitus straipsnius kas sąvaitė ir pasidėk ateičiai.

TURĖJO DAUG KLIUTIES SU VIDURIAIS IR SKRANDŽIU.

Dabar atrodo dešimčia metų jaunesnis.

W. S. Pryor iš Oneonta, Ky., rašo "Esu 72 metų amžiaus ir prieš Nuga-Tone'o vartojimą aš turėjau vidurių ir skrandžio kliutį, buvau nervuotas, sunykęs ir negalėjau miegoti. Suvartojęs kelias Nuga-Tone'o bonkeles aš jaučiuosi tiek daug geriau, kad aš negaliu jo atsigirti. Mano kaimynai sako aš atrodąs dešimčia metų jaunesnis." Nuga-Tone be abejonės yra puikiausias kraujo, nervų, audmenų ir stiprumo darytojas kokis kuomet buvo išrastas. Jis susideda iš aštuonių puikiausių vaistų, kokie yra žinomi medicinos mokslui. Jis yra gausus Geležimi kraujui ir Fosforu nervams. Pamėgink jį pats ir įsitikrink. Vienam pilnam mėnesiui gydytis tik $1.00. Nuga-Tone'ą pardavinėja visi geresnieji aptiekininkai pozitingai garantuodami, kad suteiks pilną patenkinimą, arba pinigai bus sugrąžinti (garantiją rasi prie kiekvienos bonkelės), arba pasiųs tiesiog apmokėtu paštu National Laboratory 1038 S. Wabash Ave., Chicago, pasiuntus jiems $1.00.

KODEL
Visiems REIKIA Skaityti
"TELEGRAMAS"

Jis savo Turiniu yra Tikras Lietuvių Laikraštis.
Jis Tikrai Rupinasi Plačios Visuomenės Reikalais.
Jis yra Tikras Apšvietos Šaltinis.
Jis yra Uolus Musų Tautos Gynėjas.
Jis yra Pilnas Įvairių, Įdomių Straipsnių ir Žinių, ir
Jis yra Pigiausis už visus kitus musų laikraščius, nes
Jo prenumerata TIK $1.00 metams.

UŽSIRAŠYK JĮ ŠIANDIEN!

TELEGRAMAS
666 WEST 18-th STREET, CHIAGO, ILL.

PASISKUBINKIT UŽSIRAŠYTI "DIRVĄ"

Nuo 25-to numerio "DIRVOJE" spaudinama garsaus viso pasaulio literaturoje Eugene Sue Romanas antgalviu "Amžinasai Žydas." kaina metams $2.

NAUJAUSIOS KNYGOS IŠ LIETUVOS

Tik ką gavome naujų kny gų iš Lietuvos.
1) Kurybos Keliai, iliustruota, kaina $1.; 2) Gaigės, dvimėnesinis žurnalas, iliustruotas, NN. 1 ir 2, kaina po $1; 3) Kauno miesto albumas, 54 paveikslai Kauno, kaina $1; 4) Traukinys, Juozo Tysliavos eilės, kaina 25c.; 5) Kelionė aplink pasaulį per 80 dienų, Julio Verno, su Kalpoko pieštais paveikslais, kaina $1; 6) Ant Politikos Laktų. Politinio šaržo Albumas 35 spalvuoti paveikslai. Piešė Ad. Varnas, tekstą parašė Vaižgantas, kaina $2. Agentams nuleidžiame nuošimtį. Reikalaujame agentų visuose miestuose. Geros sąlygos. Smulkesnis aprašymas telpa "Dirvoje." Užsakymus su pinigais siųskite sekančiu adresu:

"DIRVA" 7907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio.

SUSIVIENIJIMAS LIET. AMERIKOJ

DIDŽIAUSIA LIETUVIŲ APDRAUDOS IR PAŠALPOS ORGANIZACIJA SUVIENYTOSE VALSTIJOSE, KURIOS TURTAS ARTI $500,000.00.

Nuo susiorganizavimo iki šiam laikui išmokėta $248,587.80 pomirtinių. Pašalpų išmokėta $247,687.15.

SLA. kuopos randasi visuose didesniuoe miestuose. Nariai priimami nuo 18 iki 50 m. amžiau. Visi nariai gauna laikraštį "Tėvynę" dovanai ir taipgi gauna SLA. išleistas knygas už pusę kainos.

Pomirtinės skyriai — $150, 300, 600 ir 1,000.
Pašalpos skyriai — $6.00, 9.00, ir 12.00 į sąvaitę.
platesnių informacijų kreipkitės šiuo adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA.
307 W. 30-th Street, New York, N. Y.

Didelės Dovanos

Laikraštis "VIENYBĖ" eis TRIS SYK SĄVAITĖJE pradedant su RUGSĖJO 1 D., 1923 M. Prenumerata nuo naujų metų $4.00.
Visiems, kurie naujai užsirašys laikraštį "VIENYBĘ" metams, gaus dvi dideles dovanas. Vajus prasideda su Birželio 1 d., 1923 m. ir baigiasi su Sausio 1 d., 1924 m. Tik tam laikotarpyje bus duodamos dovanos.

DOVANOS

1. — $1.50 vertės naudingų ir gerų knygų pasirenkant iš 6 grupių.
2 —Kas prieš naujus 1924 metus užsirašys "VIENYBĘ" ant metų tam metinė prenumerata TIK $3.50.
Adresuokite:

"VIENYBĖ"
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

NAUJIENOS

Pirmas didžiausias ir geriausias dienraštis pasaulyje.
NAUJIENAS leidžia darbo žmonės darbo žmonėms.
NAUJIENŲ Metinė Biznio Knyga ir Almanakas, 1923 m. su 20,000 informacijomis DYKAI tiems, kurie užsiprenumeruos NAUJIENAS.
NAUJIENŲ kaina metams Amerikoje $7.00. Lietuvoje $8.00.

NAUJIENOS
1739 S. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Vietos žinios.

MASS. APSKRIČIO SANDAROS SUVAŽIAVIMAS.

Rugsėjo 30 d. So. Bostone, Sandaros 7-os kuopos ruimuose buvo Massachusetts Apskričio susivažiavimas. Atstovų vardai ir jų tarimai pasirodys iš protokolo, kurs savu laiku tilps "Sandaroje," gi dabar apie patį suvažiavimą turime tiek pasakyti, kad jis buvo didelis ir labai tvarkus. Nors buvo opių klausimų, kurie iškėlė diskusijas, bet jokių ginčų nebuvo, svarstyta viskas šaltai ir nuosekliai. Su pasigėrėjimu galima pasakyti, kad pas Sandariečius subrendimas ir išsiauklėjimas pastebėtinai subujojo.

Susivažiavimo vedėjas buvo p. Jokubynas, "Amerikos Lietuvio" redaktorius, Mockus pagelbininkas, Gotautas ir Nauburis raštininkai.

Naujoji Apskričio valdyba išrinkta: V. P. Jankauskas, pirmininkas, Jonas Palaima pagelbininkas, A. J. Gotautas raštininkas ir Andrius Juodgudis išdininkas. Iždo globėjai: St. Mockus ir Juozas Bilikevičius.

Sekantis Apskričio susivažiavimas nuskirtas Cambridge'uje.

VAKARĖLIS ATSTOVŲ PRIĖMIMUI.

Priėmimui atvykusių į Mass. Apskričio susivažiavimą atstovų Sandaros 78 moterų kuopa parengė neišpasakytai malonų vakarėlį. Prie skanių užkandžių buvo kalbos ir dainos. Vakaro vedimą moters pavedė V. P. Jankauskui. Jis pakvietė sekančius kalbėti: S. Mockų, A. J. Gotautą, V. J. Šliakį, A. Ivaškevičių, S. Jokubyną ir N. Rastenį.

Dainavo sekanti: Jonas Nauburis "Kur josi," Z. Neviackienė "Kur tas šaltinėlis," Jonas Bulskis "Kaitink šviesi saulute" ir vyrų kvartetas "Žalioj lankoj" —visos dainos gerb. kompozitoriaus Miko Petrausko.

Kaip minėjome, vakarėlis parengtas iniciatyva ir pastangomis moterų kuopos. Sandara turi dvi moterų kuopas: Pittsburge ir Bostone, ir abidvi kuopi atsižymi nepaprastu darbštumu. Geistina, kad visur prisitvertų moterų kuopų.

BAGOČIŲ PRIIMTI VAKARĖLIS.

Advokatas F. J. Bagočius aną trečiadienį grįžo iš Lietuvos, ir jo draugai parengė jam vakarėlį pereitą sekmadienį Lietuvių Svetainėje, So. Bostone. Svečiai tirštai buvo apsėdę stalus. Svarbiausiu vakarėlio įvykiu, suprantama, buvo Bagočiaus papasakojimas apie Lietuvą ir įspūdžius gautus Lietuvoje.

VAKARĖLIS PAVYKO.

A. L. T. Sandaros 82 kp., Brighton, Mass., buvo surengus pasilinksminimo vakarėlį rugsėjo 29 d. Sandaros kuopa Brightone susitvėrė vos keli mėnesiai tam atgal, susidedant iš veikliausių lietuvių, kurie permato dirbti kulturingą darbą visuomenės labui.

Apart savos darbuotės da buvo pasikvietę gabius dainininkus iš Bostono išpildyti programą. Vakarą vedė vietinės kuopos pirmininkas K. Adamauskas. Paaiškinęs Sandaros tikslą ir dėlko jie sutvėrė Sandaros kuopą Brightone, pakvietė Bostono dainininkus. Pirmiausia padainavo Zuzana Neviackienė, antras Jonas Bulskis, pianu abiem akonponavo Marė Podeliutė. Paskui sudainavo duetą Marė Podeliutė ir Jonas Bulskis, antgalo padainavo Marė Podeliutė, Zuzana Neviackienė ir Jonas Bulskis.

Svečiai negalėjo atsigėrėt dainomis. Brightone labai retai yra surengiama tokių vakarėlių, kur žmonės galėtų pasilinksminti, gi dabar, aš tikiu, kad bus daugiau tokių vakarėlių surengta Sandariečių, nes visuose laikraščiuose ir visur matosi jų kulturingi darbai, tai gal ir čia Brightone, ta rožė pražydės, kurios mes laukėme jau seniai.

Po jų pirmo parengimo ir taip puikiai pavykimo, linkiu jiems darbuotis, rengiantis prie milžiniško veikalo perstatyme "Blindos."

Sandaros Rėmėjas.

IŠ SUSIRINKIMO A.L.T. SANDAROS 22 KP., NEWTON UPPER FALLS, MASS.

Laikytame susirinkime rugsėjo 28 d., š. m. nutarė pradėti žiemos veikimą: spalio 13 d. surengti draugišką vakarėlį Forester Hall, Pette St.

Nutarta, kad visi nariai gautų po vieną narį į kuopą ir tą padaryti daugelis pasižadėjo. Mes Newtone lengvai tą galime padaryti, nes yra daug žmonių Sandarai prijaučiančių, ir žadančių tapti Sandariečiais, kada nors. Tai čia ir proga dabar įmtis už darbo. **Rep.**

REPETICIJOS.

Gerbiamieji Gabijiečiai bei Gabijietės! Šiuomi turiu už pareigą pranešti, kad Gabijos repeticijos prasidės sekančio penktadienio, spalio 5 d., 8 valandą vakare, Lietuvių Salėje. Tikiu, kad visi senieji Gabijiečiai susirinksite paskirtu laiku ir pildydami savo pasižadėjimą kiekvienas atsivesite po vieną naują narį bei narę.

Gabijos Matas.

Atvažiavo iš Lietuvos Daugiau Svečių

Baltic States Finance Corporation vedėjas N. GENDROLIUS ir U. S. Linijos Generalis Lietuvai Atstovas K. NORKUS, kablegramu iš Kauno praneša, kad pabaigoje šių metų išvažiuos į Ameriką pas savo gimines sekanti keleiviai:

Stundžytė Stasė, iš Mišniūnų kaimo, Šašuolių valsčiaus, pas Feliksą Stundži, 10 Lowell St., Boston, Mass.

Šaltytė Nastazija, iš Čekiškių miesto, pas Joną Pilpauską, 28 Cleveland Ave., Montello, Mass.

Kairytės Barbora ir Teofilė, iš Jodelių kaimo, Biržų valsčiaus pas Jurenienę, 20 Austin Street, Norwood, Mass.

Žicevičius Antanas su šeimyna, žmona **Eleonora,** duktė **Ona,** iš Mažeikių miesto, pas John Rimkų, 23 Spruce Street, Worcester, Mass.

Kondrotaitė Jadvyga, iš Paaržuolių kaimo, Merkynės valsčiaus, pas Juozą Tievelį, 605 Summer Street, Lynn, Mass.

Rupšaitė Ona, iš Užsienių kaimo, Papilės valsčiaus, pas John Sivicką, 4 Neponset Street, Hyde Park, Mass.

Jakovinaitė Marė, iš Šilenų kaimo, Žižmarių valsčiaus, pas Stanley Kanevičius, 15 Hancock Street, Peabody, Mass.

Latvaitė Kazimė, iš Mikaičių kaimo, Deltuvos valsčiaus, pas Andrių Simonavičių, 161 —6-th St., So. Boston, Mass.

Baltrenaitė Uršula iš Miliunų kaimo, Kupiškio valsčiaus pas Antaną Baltrėną, 38 Mercer St., South Boston, Mass.

Kurie norite savo gimines atvežti iš Lietuvos į Ameriką arba kurių giminės ar draugai yra išvažiavę į Lietuvą ir dabar nori grįžti į Ameriką. Visiems ant pareikalavimo prisiųsime Informacijų knygą DYKAI ir suteiksime visus paaiškinimus. Laišku arba ypatiškai kreipkitės sekančių antrašu:

BALTIC STATES FINANCE Co
357 Broadway,
South Boston, Mass.
Tel. So. Boston 1061.

VAJUS.

Sandaros N. A. Apskritys pradėjo moksleivių ir kareivių literaturos vajų.

7 kuopa aukojo $10.60, Apskritys $50.00, A. P. N. $1.00 — viso jau yra $61.60. Sandariečiai prie darbo. **J. V.**

ŠOKIAI

Sandaros 7 kuopa rengia šokius, subatoje, SPALIO 6 d., Sandaros Salėje, 327 E St., So. Boston, Mass. Kviečiame atsilankyti. Merginoms įžanga dykai.

Reikalingas Bučerys

Kuris susipažinęs su anglų kalba, nuolatinis darbas ir geros sąlygos. Platesnioms informacijoms kreipties į W. Paulauską, 314 E. 8-th St.

So. Boston, Mass.
Telefonas So. Boston 3335-M.

Pranešimas

Šiuomi pranešu visiems namų pirkikams ir pardavikams, kad aš persikėliau į kitą vietą, dabar darau Real Estate biznį žemiau nurodytoj vietoj, todėl visokiais reikalais kreipkitės pas

A. J. NAMAKSY,
395 Broadway, So. Boston, Mass
Antros lubos — Room 3, Telefonas So. Boston 2340.

Lietuvis Optometristas

Išegzaminuoju akis priskiriu akinius ir kreivas akis atitaisau, tinkamu laiku.
J. L. PAŠAKARNIS, O. D.
447 Broadway,
So. Boston, Mass.

Tel. So. Boston 3520
Namų Tel. Aspinwall 0870
ADVOKATAS
A. O. ŠALNA (SHALNA)
LIETUVIS ADVOKATAS
Baigęs du Universitetu Cornell University su A. B., G. Washington Univ. su LL. B.
"Darbininko" Name
(antros lubos)
366 W. Broawday, So. Boston.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

L. M. Konservatorija jau atidaryta. Ateik ir pasimokyk dainavimo ar pasilavink kurį nors instrumentą vartot. Mokslas ir Dailė, Muzika reikalingiausi dalykai žmonių kulturiniam kilimui. Civilizuotas žmogus turi suprasti dailę, o ypač muziką. Kad dalyką supratus — jį reikia mokyties.

Lekcijos duodamos dienomis ir vakarais.

10 Lekcijų dainavimo ar kompozicijos — 15 dol.

10 Lekcijų piano, smuikos, klarneto, korneto ar kitokio instrumento — 13 dol. Lekcija duodama kiekvienam skyrium, ½ valandos ar ir visą valandą, pagal sutarties.

Pinigai įmokėk iš kalno už 10 Lekcijų. Mokinys, praleidęs savo Lekciją, ją žudo. Phone 2087-W. Adresas

MIKAS PETRAUSKAS,
769 Broadway, So. Boston, Mass.

SO. BOSTON HARDWARE CO.

Kad mes perkėlę savo krautuvę į naują patogesnę vietą, teikiame vietos lietuviams visokį patarnavimą. Mes netik, kad užlaikome visokių reikmenų, bet sykiu taisome: siuvamas mašinas, baisekelius, žirkles, kirvius ir visokius kitokius dalykus. Visais reikalais kreipkitės į:

SO. BOSTON HARDWARE CO.
379 Broadway, So. Boston, Mass.
J. KLIMAS ir P. BOLYS, Savininkai.
Tel. So. Boston 0122.

EXTRA!
Lietuviška Krautuvė

Subatomis duodame dvigubai LEGAL STAMPS prie pirkinio nemažiau $5.00.

Mes užlaikome visokių valgomų daiktų kaip tai: paršienos, veršienos, šviežaus pork chops, lietuviškų, gerai padarytų šviežių kilbasų ir visokios jautienos dėl kepimo ir virimo su žemiausia prekė. Suteikiam gerą patarnavimą. Nuvežam orderius visiems ir visur So. Bostone ir Dorchesteryj DOVANAI.

BROADWAY CASH MARKET.
Savininkas Kazimieras Petraitis. Tel. So. Boston 897-W.
323 W. Broadway, So. Boston, Mass.

FUTRAS PIRKIT FUTRAS

Kolei dar šilta, tai futros pigios, todėl geriausia pirkti dabar. Duodam ant bargo ir lengvų išmokesčių. Pirkit musų futras, overkotus, deimantus ir laikrodžius, nes musų prekes visi jau žinot, kad yra užtikrintos.

J. P. TUINILA
110 Tremont St. Room 306
Boston, Mass.
Tel. Congress 7978.

LIETUVIS GRABORIUS

Šiuomi pranešu vietos ir apielinkės lietuviams, jog laidotuves aprupinu kogeriausiai ir už pigiausią kainą negu kiti. Į apielinkius miestukus važiuoju ir už tai nieko nerokuoju. Dieną ar naktį kreipkitės šiuom antrašu:

P. J. AKUNEVIČIUS.
258 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
Office Tel. 381.
Gyvenimo Tel. 2024-J.

UŽSIRUKYKITE!

Geriausi Cigarai
22 Karat 8c.; 2 už 15c.
Westwood 10c.; 10 už 95c.
Unijistų rankom dirbti.
MAX SCHUBERT
Fabrikantas
473 W. Broadway ir Dorchester Street,
So. Boston, Mass.

Vienatinė Lietuviška Bostone
APTIEKA

Receptus sutaisom Europos ir Amerikos Daktarų.
Užlaikom visokius vaistus, nuo įvairių ligų. Taipgi visokias šaknis, žoles ir žiedus.
Tikra Lietuviška **Trejanka 50c.**
Prisiunčiame Vaistus ir per paštą.
Oficialiai įgaliotiniai Lietuvos "VAISTIJOS."
Jeigu kokių nors vaistų negautumet kitur, rašykit pas mus, mes turime. Atsakymui prisiųskite pašto ženklelį.
K. ŠIDLAUSKAS
Provizorius.
373 W. Broadway.
So. Boston, Mass.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršuj "Iver Johnson" krautuve
Patyręs dentistas prieinamos kainos. Atdara 9 A. M. iki 6 P.M. Nedėliomis 11 iki 12 P,M,
Tel. 3310 Park.

Ofiso Tel. S. B. 441
W. Newton 1463-W.
Lietuvys Advokatas
Veda visokias provas, kaip tai: civiliškas ir kriminališkas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo.
FRANAS J. KALINAUSKAS,
414 Broadway, S. Boston, Mass.
(Virš Prekybos Bendrovės).

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston, 502

Tel. S. B. 2488.
DR. J. C. LANDŽIUS - SEYMOUR
Lietuvis Gydytojas.
Valandos 9-11 2-4 6-9.
506 Broadway,

Krautuvės Atidarymo
Diena Atsibus, Spalio-October 6 d., 1923

Visi, kurie pirks arba užsirašys pirkti Automobiliu atidarymo dienoje, gaus **dovanų kuponą** nuo 10 iki 50 dolerių, su kurriuom verčios galės gauti iš musų Krautuvės visokių automobilių reikmenų, kaip tai taijerių (tires) bumpers, temo meterių, lempų aliejaus. Visokių extra pataisymų, bei automobilių dalių, visokios išdirbystės. Kainos naujų Buick su 4 breikais nuo 1040 iki 2470 dolerių ir vartotų automobilių nuo 150 iki 1500 dolerių.

90 DIENŲ GVARANTUOJA

Kožnas pirkėjas gaus Buick kompanijos garentaciją, ir jeigu butų kas negerai padaryta tai per 90 dienų laiko mes čionai ant vietos tuojau pataisysime dykai, todėl kad mes turim čionai Buick kompanijos geriausius mekanikus, kurie jau tur specialį mokslą ir žinojimą kaip nustatyt Buick motorą ir visas mašinos dalis.

Dykai Išmokinsime Važiuoti

Ir pagelbėsime gauti liudijimą (license), kad galėtumete drąsiai važiuoti, be jokių kliučių. **Jeigu automobilius sugenda** kam tai, mes DYKAI inspektuojame ir pasakom kas reikalinga ir tuojaus pataisom, netik Buick, bet ir visų kitų Automobilių Kompanijų išdirbysčių.

Išmainom Senas Mašinas

Ant naujų ir senas mašinas parduodame už pigiau negus mums kainuoja, idant greičiau pardavus ir piningus idėjus vėl į naujus Buick'us.

Bandymas Važiuoti

Su keturių breikų Buick, nieko nekainuoja, taigi širdingai užprašome visus atsilankyti į Lietuvių Krautuvę ir "Broadway Garage", kur bus geriausis ir atsakančiausis patarnavimas visiems automobilių vartotojams iš musų Lietuvių.

MOTOR SALES KOMPANIJOS
AUTHORIZED BUICK SALES and SERVICE
541-543-545 Broadway So. Boston, Mass.